

Monografija
»Dvajset let dopolnilnega pouka
makedonščine v Sloveniji«

Монографија
„Дваесет години дополнителна настава
на македонски јазик во Словенија“

Publication
“Twenty Years of Remedial Class
in Macedonian in Slovenia”

Založnik:

Zveza makedonskih kulturnih društev Slovenije

Urednik:

Krste Dimitrovski

Lektoriranje:

Slovensko: Tine Logar

Makedonsko: Marija Dimitrovska

Angleško: Živa Malovrh

Oblikovanje in grafična priprava:

Lea Golob

Tisk:

Agencija za izseljevanje Republike Makedonije

Naklada: 600 izvodov

Cena: 10 €

Priloga:

Amaterski film (iz video izsekov) v podporo objavljenemu tekstu, uredil Aleš Dimitrovski

Издавач:

Сојуз на македонски културни друштва во Словенија

Уредник:

Крсте Димитровски

Лекторирање:

Словенечки јазик: Тине Логар

Македонски јазик: Марија Димитровска

Англиски јазик: Жива Маловрх

Дизајн и подготовка за печат:

Леа Голоб

Печатење:

Агенција за иселеништво на Република Македонија

Тираж: 600 примероци

Цена: € 10

Прилог:

Аматерски филм (од видео екстракти) за поддршка на објавениот текст, изменето од Алеш Димитровски

Publisher:

Union of Macedonian Cultural Societies of Slovenia

Editor:

Krste Dimitrovski

Proofreading:

Slovenian: Tine Logar

Macedonian: Marija Dimitrovska

English: Živa Malovrh

Design and prepress:

Lea Golob

Printing:

Emigration Agency of Republic of Macedonia

Print run: 600 copies

Price: € 10

Annex:

Amateur film (from the video extracts) in support of the published text, edited by Aleš Dimitrovski

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.3:811.163.3(497.4)(082)

811.163.3'24(497.4)(082)

DVAJSET let dopolnilnega pouka makedonščine v Sloveniji : monografija =
Dvaeset godini dopolnilna nastava na makedonski jazik vo Slovenija :
monografija = Twenty years of remedial class in Macedonian in Slovenia :
publication / [urednik Krste Dimitrovski]. - Ljubljana : Zveza makedonskih kulturnih
društev Slovenije = Sojuz na makedonski kulturni društva vo Slovenija = Union of
Macedonian Cultural Societies of Slovenia, 2016

ISBN 978-961-93985-0-0

1. Vzp. stv. nasl. 2. Dimitrovski, Krste

283644160

Monografija »Dvajset let dopolnilnega pouka makedonščine v Sloveniji«

Uredniški odbor:

Mirče Ivanovski
Ilija Dimitrievski
Igor Zahariev
Zekirija Šainoski
Georgi Zlatarev
Krstе Dimitrovski

Pri zbiranju gradiva so pomembno prispevali:

Nevenka in Miladin Mladenovi iz Preddvora
Dalila in Mirče Ivanovski iz Škofljice
Blaga, Delčo in Bernarda Petkovi iz Šentvida pri Stični
Sašo in Mateja Petkovi iz Šentvida pri Stični
Branko in Borče Mitovski z družinama iz Nove Gorice
Stojna in Boris Malijanski iz Ljubljane

Izdajo monografije so podprli:

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije
Javni sklad za kulturne dejavnosti Republike Slovenije
Ministrstvo za izobraževanje in znanost Republike Makedonije
Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Makedonije
Agencija za izseljevanje Republike Makedonije
Veleposlaništvo Republike Makedonije v Sloveniji

Finančno prispevali:

Vladimir Bangiev, Ljubljana
Atelje AKS, Spase Kolačkov, s.p.
Lekarna Prule - Trnovo, Venco Ristov, mag. farm.
Gradeja, d.o.o., Ljubljana, Asim Jusufoski

Монографија „Дваесет години дополнителна настава на македонски јазик во Словенија“

Уреднички одбор:

Мирче Ивановски
Илија Димитриевски
Игор Захариев
Зекирија Шаиноски
Георги Златарев
Крсте Димитровски

При собирање и обработка на материјалите значително придонесоа:

Невенка и Миладин Младенови од Преддвор
Далила и Мирче Ивановски од Шкофљица
Блага, Делчо и Бернарда Петкови од Шентвид при Стична
Сашо и Матеја Петкови од Шентвид при Стична
Бранко и Борче Митовски со семејствата од Нова Горица
Стојна и Борис Малијански од Љубљана

Издавањето на монографијата го поддржаа:

Министерството за образование, наука и спорт на Република Словенија
Јавниот фонд за културни дејности на Република Словенија
Министерството за образование и наука на Република Македонија
Министерството за надворешни работи на Република Македонија
Агенција за иселеништво на Република Македонија
Амбасадата на Република Македонија во Словенија

Финансискиот придонесоа:

Владимир Бангиев, Љубљана
Атеље АКС, Спасе Колачков, с.п.
Апотека Пруле - Трново, Венцо Ристов, м-р фарм.
Градеја, д.о.о., Љубљана, Асим Јусуфоски

Publication “Twenty Years of Remedial Class in Macedonian in Slovenia”

Editorial board:

Mirče Ivanovski
Ilija Dimitrievski
Igor Zahariev
Zekirija Šainoski
Georgi Zlatarev
Krstе Dimitrovski

People who contributed greatly in gathering the materials:

Nevenka and Miladin Mladenovi from Preddvor
Dalila and Mirče Ivanovski from Škofljica
Blaga, Delčo, and Bernarda Petkovi from Šentvid pri Stični
Sašo and Mateja Petkovi from Šentvid pri Stični
Branko and Borče Mitovski and their families from Nova Gorica
Stojna and Boris Malijanski from Ljubljana

This publication is supported by:

Ministry of Education, Science and Sport of the Republic of Slovenia
Republic of Slovenia Public Fund for Cultural Activities
Ministry of Education and Science of the Republic of Macedonia
Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Macedonia
Emigration Agency of Republic of Macedonia
Embassy of the Republic of Macedonia in Slovenia

Financially contributed:

Vladimir Bangiev, Ljubljana
Atelje AKS, Spase Kolačkov, s.p.
Lekarna Prule - Trnovo, Venco Ristov, mag. farm.
Gradeja, d.o.o., Ljubljana, Asim Jusufoski

Vsebina

Predgovor	7
1	Uvod 11
2	Od ideje do realizacije 13
3	Potek pouka 23
4	Anketa 33
4.1	Odzivi učencev 33
4.1.1	Rada Malijanska 34
4.1.2	Biljana Cvjetičanin 35
4.1.3	Irena Joveva 36
4.1.4	Valentina Petrova 37
4.1.5	Merita Ravmanoska 38
4.1.6	Mite Stojanov 39
4.2	Odzivi posameznikov 40
4.2.1	Janja Babić, ravnateljica osnovne šole v občini Hrpelje - Kozina 40
4.2.2	Zekirija Šainoski, učitelj dopolnilnega pouka makedonščine 45
4.2.3	Namita Subiotto, vodja Katedre za makedonistiko na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani 47
5	Dokumenti – priloge 53
5.1	Statistični prikaz dopolnilnega pouka makedonščine v Sloveniji 53
5.2	Sporazum o sodelovanju v izobraževanju, kulturi in znanosti med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Makedonije
5.3	Primer potrjenega učnega programa za eno šolsko leto
5.4	Primer vprašanj na kvizu znanja ob koncu šolskega leta
5.5	Drugo slikovno in videogradivo
6	Sklepne misli 59

Dokumenti pod številkami 5.2 do 5.5 so predstavljeni samo v elektronski obliki: www.mkd-kim.si.

Содржина

Предговор	7
1	Вовед 11
2	Од идеја до реализација 13
3	Изведба на наставата 23
4	Анкета 33
4.1	Одзив на учениците 33
4.1.1	Рада Малијанска 34
4.1.2	Биљана Цвјетичанин 35
4.1.3	Ирена Јовева 36
4.1.4	Валентина Петрова 37
4.1.5	Мерита Равманоска 38
4.1.6	Мите Стојанов 39
4.2	Одзиви на поединци 40
4.2.1	Јања Бабиќ, директорка на основното училиште во општината Хрпелје - Козина 40
4.2.2	Зекирџа Шаиноски, учител на дополнителната настава на македонски јазик 45
4.2.3	Намита Субиото, раководител на Катедрата за македонистика на Филозофскиот факултет на Универзитетот во Љубљана 47
5	Документи – прилози 53
5.1	Статистичен приказ на дополнителната настава по македонски јазик во Словенија 53
5.2	Договор за соработка во обрзованието, културата и науката помеѓу Владата на Република Словенија и Владата на Република Македонија
5.3	Пример за потврдена наставна програма за една училишна година
5.4	Пример за прашања на квизот во знаење на крајот на учебната година
5.5	Други сликовни и видео материјали
6	Заклучни мисли 59

Документите под редни броеви од 5.2 до 5.5 се претставени само во електронски облик: www.mkd-kim.si.

Contents

Foreword	7
1	Introduction 11
2	From the idea to the realisation 13
3	Course of the class 23
4	Survey 33
4.1	Student feedback 33
4.1.1	Rada Malijanska 34
4.1.2	Biljana Cvjetičanin 35
4.1.3	Irena Joveva 36
4.1.4	Valentina Petrova 37
4.1.5	Merita Ravmanoska 38
4.1.6	Mite Stojanov 39
4.2	Feedback from individuals 40
4.2.1	Janja Babić, principal of Hrpelje - Kozina Elementary School 40
4.2.2	Zekirija Šainoski, teacher of the remedial class in Macedonian 45
4.2.3	Namita Subiotto, head of the Department for Macedonian Studies at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana 47
5	Documents – appendices 53
5.1	Statistical data of the remedial class in Macedonian in Slovenia 53
5.2	Agreement on collaboration in education, culture, and science between the government of the Republic of Slovenia and the government of the Republic of Macedonia
5.3	Example of the confirmed curriculum for a school year
5.4	Example of questions for the end-of-the-year quiz
5.5	Other photographic and video materials
6	Conclusion 59

The documents from 5.2 to 5.5 are only available in digital form: www.mkd-kim.si.

Predgovor

Spreminjanje je stalnica našega življenja. In preseljevanje je dejstvo, povezano s spreminjanjem. Sprememba življenjskega okolja povzroči preoblikovanje posameznika, družbe, v katero se preseliš, in družbe, iz katere si odšel. Od nekdaj so se ljudje preseljevali, tako skupinsko kot posamezniki, danes pa je preseljevanja, vsaj zdi se tako, še toliko več.

V kontekstu preseljevanja govorimo o zelo raznolikih dejavnikih: kako se kot posameznik prilagodiš novemu okolju, si želiš ohraniti svojo kulturo in jezik ali se želiš čim prej potopiti v jezik in kulturo okolja, katerega del počasi postajaš. Več prvega, več drugega? Iskanje ravnotežja? To ostaja osebna odločitev vsakega posameznika. Kako te sprejme novo okolje, ti je naklonjeno, ti pomaga na tvoji poti ali pa te gleda postrani in se obda s kupi predsodkov? Govorimo o politiki integracije priseljencev. Kakšen odnos ima do tebe država, ki si jo zapustil? Te še zmeraj čuti kot svojega ali se ne zmeni več zate, saj si se sam odločil oditi? Govorimo o politiki odnosov do izseljencev po svetu.

Slovenija je že vrsto let tako država izseljencev kot država priseljevanja. Na tujem živi skoraj pol milijona Slovencev in njihovih potomcev in Slovenija skrbi za slovenske izseljence posveča veliko pozornosti, prav tako pa se s svojo integracijsko poli-

Предговор

Промените се постојаност во нашиот живот. Преселувањето е дејство поврзано со промени. Промената на животната средина повлекува со себе преобликување на поединецот, околината во која се преселил и од каде се преселил. Луѓето од некогаш се преселувале, групно и како поединци, а денес, по се изгледа, уште повеќе.

Во контекст на преселувањето зборуваме за повеќе различни фактори: како, како поеме се прилагодуваш на новата околина, посакуваш да ја сочуваш својата култура и јазик или, пак, посакуваш што побргу да се стопиш со јазикот и културата чиј дел полека стануваш. Повеќе од првото или повеќе од второто? Барање на рамнотежа? Последното претставува лична одлука на секој поеме. Како те прифаќа новата околина, дали ти е наклонета и ти помага на твојот пат или попреку те гледа и се опкружува со куп предрасуди? Зборуваме за политика на интеграција на доселениците. Каков однос кон тебе има државата која си ја напуштил? Дали сè уште те смета за свој или не се грижи повеќе за тебе оти сам си се одлучил да заминеш? Зборуваме за политика на односи кон иселени лица по целиот свет.

Словенија веќе повеќе години претставува држава на иселување и доселување. Во странство живеат повеќе од половина милион Словенци и нивни потомци и Словенија како држава се грижи за своите иселеници и им посветува внимание, а исто така со својата

Foreword

Change is a constant in our lives and moving abroad is one of the bigger changes in one's life. Changing one's living environment can awake a change in the individual, in the target society and the source society. People have always emigrated individually or in groups and it seems there is even more emigration occurring today.

The issue of migration involves many diverse factors: how do you adjust to a new environment as an individual, do you strive to preserve your culture and language or do you immerse yourself in the language and culture of the environment, whose part you are slowly becoming. More of the first, more of the second? Do you try to find a balance? This remains each individual's personal decision. How will the new environment accept you, will it work in your favour, will it help you on your way, or will it look askance at you and be prejudiced towards you? This is the issue of immigrant integration policy. What will be the attitude of the country you left towards you? Does it still consider you as its own or does it disregard you completely since you have decided to leave? This is the global issue of the attitude towards emigrants.

Slovenia has been a country of emigrants as well as a country of immigration for a number of years. Almost half a million Slovenians and their descendants live

tiko vključuje v mednarodne tokove na tem področju (EU, Svet Evrope, OZN). Ko je Slovenija postala članica Evropske unije, je morala sprejeti tudi evropski pravni red. Področje izobraževanja je bilo eno izmed tistih, ki ostaja skoraj v celoti v pristojnosti posamezne države članice. 'Skoraj' pravimo zato, ker smo kljub vsemu morali v slovensko zakonodajo prenesti eno direktivo, in to je bila Direktiva o izobraževanju otrok delavcev migrantov iz leta 1977. Po njej je Slovenija morala zagotoviti brezplačno vključitev šoloobveznih otrok v sistem vzgoje in izobraževanja ter jim omogočiti učenje slovenščine. Po drugi strani pa naj bi tem otrokom v sodelovanju z državami izvora nudili učenje maternega jezika in spoznavanje njihove izvorne kulture. Kljub temu da gre za precej ohlapno opredelitev, pa je Slovenija nalogo vzela resno in najprej začela izvajati prav dopolnilni pouk makedonskega jezika in kulture. Kasneje je postopoma začel potekati tudi pouk drugih maternih jezikov, vendar nikjer s tako dolgo tradicijo podpore izvorne države, kot je to v primeru sodelovanja z Makedonijo.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport trenutno sofinancira dopolnilni pouk desetih maternih jezikov in kultur, vendar razen v primeru Makedonije in Hrvaške nikjer ni podpore izvornih držav, čeprav bi si na ministrstvu to želeli. Druge države spodbujamo, da bi prav tako podprle dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur. Slovenska stran tako krije stroške uporabe prostorov na šolah, kjer se izvaja pouk, sofinancira učno gradivo ter materialne stroške za izvajanje pouka. Enkrat letno se v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo izpelje tudi strokovno srečanje učiteljev, ki izvajajo dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur. To je tudi priložnost za izmenjavo informacij in dobrih praks. Delo na tem

интеграциска politika se vključuje vo meѓunarodnite teкови na toa podračje (EU, Совет на Европа, ООН). Кога Словенија стана членка на Европската Унија, таа мораше да го прифати и европскиот правен поредок. Подрачјето на образованието скоро во целост останува во надлежност на поедината држава членка. „Речиси“, затоа што и покрај сè во словенечкото законодавство мораше да се вклучи една директива, а тоа беше Директивата за образование на децата на мигранти од 1977 година. Според таа директива Словенија мораше да овозможи бесплатно вклучување на училишно обврзани деца во системот на образование и воспитување и да им овозможи учење на словенечки јазик. Од друга страна, на истите деца, заедно со државите од кои произлегуваат, требаше да им овозможи учење на мајчиниот јазик и култура. И покрај тоа што се работи за сразмерно незадолжителна дикција, Словенија релативно сериозно пристапи кон таа задача и токму дополнителната настава по македонскиот јазик и култура почна да се изведува како прва од таков вид. Подоцна почна да се изведува настава и на други мајчини јазици, но никаде со така долга традиција и поддршка од изворната држава како што е примерот на соработка со Мakedонија.

Министерството за образование, наука и спорт во моментот кофинансира изведување на дополнителна настава на десет мајчини јазици и култури, но освен во случајот на Мakedонија и Хрватска, нема поддршка од изворните држави иако тоа го посакуваме. Другите држави ги стимулираме да пристапат кон тој начин на соработка. Словенија ги покрива трошоците за употреба на просториите во основните училишта каде што се изведува наставата, ги кофинансира наставните градива и материјалните трошоци за изведување на наставата. Еднаш годишно, во соработка со Заводот за школство на Република Словенија, се изведува стручна средба на учителите кои ја изведу-

abroad. Slovenia pays a lot of attention to Slovenian emigrants; it includes international influence in that field (EU, Council of Europe, UN) into its integration policy. When Slovenia became a member of the European Union, it also had to accept the European acquis. Education is one of the fields that remain almost entirely under the purview of each member country. We say 'almost' because Slovenia nevertheless had to transpose a directive into its legislation: the Council Directive on the Education of Children of Migrant Workers from 1977. It stated that Slovenia has to include the school-aged children into the education system free of charge and enable them to learn Slovenian. On the other hand, the countries of origin are obliged to collaborate and offer these children lessons of their own mother tongue and culture. Even though this is a fairly vague definition, Slovenia took this task seriously and started to organise remedial classes of the Macedonian language and culture. Later, other mother tongues started to be taught in schools, but the collaboration with Macedonia boasts the longest-running tradition by far.

The Ministry of Education, Science and Sport currently co-finances remedial classes of ten mother tongues and cultures, however, it enjoys the support of only Macedonia and Croatia and no other countries of origin, no matter how much the ministry would welcome this. We encourage the other countries to support the remedial classes of their mother tongues and cultures. The Slovenian side also covers the costs of the expenses for renting the space in the schools that offer the classes, the costs of co-financing the study materials, and the material costs. Once a year, we collaborate with the National Education Institute RS in hosting an expert meeting

področju je strokovno podprto s Strategijo vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (2007), s Smernicami za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah (2009, 2012) ter z Načrtom/usmeritvami za dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur za pripadnike drugih jezikovnih in kulturnih skupnosti v Sloveniji (2012).

Republika Slovenija je leta 2013 sprejela Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, kjer je eno poglavje namenjeno tudi jezikom manjšin in priseljencev v Sloveniji. Pravica do ohranjanja in obnavljanja maternega jezika in kulture je ena od temeljnih človekovih pravic, večjezičnost pa je hkrati tudi prednost vsakega evropskega državljana ter tudi družbe, ki jo večjezični posamezniki tvorijo. Naj bo ta publikacija eden od dokazov, da si slovenska družba želi večjezičnih posameznikov, da ceni prispevek pripadnikov drugih kultur in jezikov pri oblikovanju družbene stvarnosti in da je k temu pripravljena tudi v nadaljevanju aktivno prispevati.

Bronka Straus

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije
Masarykova 16
1001 Ljubljana

ваат наставата по мајчин јазик и култура. Тоа е прилика за размена на информации и добри практики. Работата на тоа подрчје е поткрепена со Стратегијата за вклучување на децата, учениците и студентите на мигранти во системот на воспитување и образование во Република Словенија (2007), со Смерниците за образование на децата на странци во градинките и училиштата (2009, 2012) и Нацртот, усмерувањата за дополнителна настава на мајчин јазик и култура на припадници на други јазични и културни заедници во Словенија (2012).

Република Словенија во 2013 година ја прифати Резолуцијата за национална програма и јазична политика 2014-2018, каде едно поглавје е наменето на јазиците на малцинствата и доселениците во Словенија. Правото на сочувување и обновување на мајчиниот јазик и култура е едно од темелните човечки права, додека повеќејазичноста истовремено претставува предност на секој европски државјанин и општеството што го творат повеќејазичните поединци. Нека предложената публикација претставува еден од доказите дека словенечкото општество посакува повеќејазични поединци, дека го цени придонесот на другите јазици и култури при создавање на општествената реалност и дека и во иднина е спремна на тоа поле активно да придонесува.

Бронка Страус

Министерство за образование, наука и спорт на Република Словенија
Масарикова 16
1001 Љубљана

for the teachers who teach mother tongue and culture classes. This is an opportunity for exchanging information and good practices. The work in this field is supported by the Strategy for the Inclusion of Children and Pupils – Immigrants in the Education System of the Republic of Slovenia (2007), the Guidelines for Educating Children of Immigrants in Nurseries and Schools (2009, 2012), and the Plan/Guidelines for Remedial Classes of Mother Tongues and Cultures for Members of Other Language and Cultural Communities in Slovenia (2012).

In 2013, the Republic of Slovenia passed the Resolution on the National Programme for Language Policy 2014–2018, where one of the chapters focuses on the language of minorities and immigrants in Slovenia. The right to preserve and nurture one’s mother tongue and culture is one the fundamental human rights and multilingualism is also the advantage of every European citizen and a society, formed by multilingual individuals. Let this publication be evidence that the Slovenian society wants more multilingual individuals, that it values the contribution of people from other countries and languages in shaping a social reality, and that it is prepared to keep actively contributing to this.

Bronka Straus

Ministry of Education, Science and Sport
Masarykova 16
1001 Ljubljana

1 Uvod

Slovenija je položaj, ki je nastal pred razpadom skupne države Jugoslavije, ugodno prebrodila. Razmeroma mirno, po desetdnevni osamosvojitveni vojni, in brez prevelike škode za gospodarstvo je uresničila svoje sanje o neodvisni državi in se nato vključila kot polnopravna članica Evropske unije ter uspešno prevzela evro kot skupno valuto. Med svojimi državljani je obdržala okrog 10 % oseb drugih nacionalnosti iz bivše skupne države. Njihovo skupno število in število posameznih nacionalnosti je bilo primerno za zastopanje njihove kulture v slovenskem okolju in navezovanje kulturnih stikov z novonastalimi državami, iz katerih izvirajo. To je tudi zagotovilo ohranjanje kulturne raznolikosti iz preteklega obdobja in popestritev dogajanja v slovenskem kulturnem prostoru. Tako imenovane manjšine »priseljencev« so se organizirale v kulturna društva in tako svojo nacionalno identiteto in kulturo ohranjale dalj časa pred neizbežno asimilacijo v prihodnosti. Ne po naključju so se med prvimi društvi organizirala makedonska kulturna društva, saj med novonastalima državama ni bilo odprtih vprašanj ne iz daljne preteklosti ne iz časa skupne države in ne glede na prihodnosti. Skupnost v Sloveniji živečih Makedoncev se je organizirala najprej v Kulturno društvo »Makedonija« iz Ljubljane in nato v preostalih mestih po Sloveniji (Maribor, Kranj, Jesenice, Celje, Koper in Nova Gorica). Po dveh letih se je pokazala pot-

1 Вовед

Словенија без поголеми проблеми ја преброди положбата настаната пред распаѓањето на заедничката држава Југославија. На релативно мирен начин, по десетдневната војна за осамостојување и без преголема штета по своето стопанство ги реализираше своите соншта за независна држава, која потоа се вклучи како полноправна членка во Европската Унија и успешно го презеде еврото како заедничка парична единица. Меѓу своите државјани задржа околу 10 % лица од другите националности од бившата заедничка држава. Нивниот заеднички број и бројот на поединечни националности беше соодветен за застапување на нивната култура во словенечкиот простор и за развивање културни врски со новонастанатите држави од каде што потекнуваа. Тоа водно значеше сочуввање на културната различност од минатиот период и збогатување на настаните во словенечкиот културен простор. Таканаречените малцинства на „доселеници“ се организираа во културни друштва и на тој начин се обидоа својот национален идентитет и култура да ги сочуваат подолго време пред неизбежната асимилација во иднината. Не случајно меѓу првите организирани друштва беа македонските културни друштва, бидејќи меѓу новонастанатите држави не постојеа отворени прашања, ниту од далечното или поблиското минато на заедничката држава, ниту во погледите за иднината. Македонците кои живеат во Словенија најнапред се организираа во Културното друштво „Македонија“ од Љубљана, а потоа и во останатите пого-

1 Introduction

Slovenia was relatively successful in overcoming the situation that arose after the collapse of the joint Yugoslavia. A reasonably calm ten-day war with no major damage to the economy led to Slovenia fulfilling its dream of an independent country and then joined the European Union as a full-fledged member state and successfully adopted the euro as the joint currency. Among its citizens, it retained about 10 % of people of different nationalities from the former country. Their total number and the number of individual nationalities were adequate for their culture to be represented in the Slovenian environment and to form cultural connections with the newly-formed countries, from which they originate. This also ensured that the cultural variety from that past period was preserved and that it enriched the Slovenian cultural field. The so-called “immigrant” minorities organised into cultural societies, thus preserving their national identity and culture from the inevitable assimilation in the future. It was no coincidence that Macedonian cultural societies were the first to organise, because there were no unresolved questions between the two countries about the distant past, or the period of the joint country, or about the future. The community of Macedonians living in Slovenia first organised into the “Macedonia” Cultural Society in Ljubljana and then in other cities in Slovenia (Maribor, Kranj, Jesenice, Celje,

reba po organizirani obliki, ki bi koordinirala delovanje teh društev, in tako je nastala Zveza makedonskih kulturnih društev v Sloveniji. Ta je med svoje prioritete uvrstila tudi organizacijo dopolnilnega pouka makedonščine v Sloveniji za otroke staršev, po poreklu iz Makedonije, in vseh drugih otrok, ki bi jih ta jezik, kultura, zgodovina in zemljepis zanimali. Mnenje večine je bilo, da se tako najdlje in najbolj uspešno kljubuje asimilaciji, in to brez negativnih posledic za sobivanje in sodelovanje v državi gostiteljici ter s številnimi pozitivnimi posledicami za popestritev kulturnih in drugih dogodkov pri sodelovanju med posamezniki, skupinami in državami. S tovrstnim mnenjem sta se strinjali ministrstvi za izobraževanje v obeh državah, ki sta podprli pobudo za recipročno financiranje obeh dopolnilnih poukov, makedonskega jezika v Sloveniji in slovenskega jezika v Makedoniji. Tako je pozno jeseni 1993, po usklajevanju v poletnih mesecih istega leta, v Sloveniji uradno in slovesno stekel dopolnilni pouk makedonščine v Sloveniji. Od takrat je minilo več kot dvajset let, pouk pa se še zmeraj izvaja na veliko zadovoljstvo vseh udeležениh, samih obiskovalcev pouka ter njihovih staršev. V želji, da bi naše delovanje čim bolje predstavili širši javnosti ter dokumentirali dobro prakso kot primer možnega in že uveljavljenega vzornega sodelovanja, smo v Zvezi makedonskih kulturnih društev Slovenije v sodelovanju s številnimi udeleženci/institucijami v obeh državah pripravili pričujočo monografijo.

леми градови во Словенија (Марибор, Крањ, Јесенице, Цеље, Копар и Нова Горица). По две години се укажа потреба за организиран облик кој ќе ги координира активностите на друштвата, што резултирало со формирање на Сојузот на македонските културни друштва во Словенија. Тој меѓу своите приоритети ја сврсти дополнителната настава по македонски јазик и култура во Словенија за децата на родители по потекло Македонци и за сите други деца кои тој јазик, култура, историја и географија би ги интересирала. Мислење на повеќемината беше дека на тој начин најдолго и најуспешно ќе се пружи отпор на асимилацијата без негативни последици по соживотот и соработката во државата домаќин и со бројни позитивни последици за збогатување на културните и другите настани при соработката помеѓу поединците, групите и државите. Со таквото мислење се сложуваа Министерствата за образование во двете држави кои ја поддржаа иницијативата за реципрочно финансирање на наставата на македонски јазик во Словенија и словенечки јазик во Македонија. Така, во доцната есен 1993, по усогласувањето во текот на летните месеци, во Словенија формално и официјално беше отворена дополнителната настава по македонски јазик. Оттогаш поминаа повеќе од дваесет години и наставата сè уште се изведува на големо задоволство на сите вклучени организации, самите учесници во наставата и нивните родители. Со желба нашето делување што подобро да го претставиме на пошироката јавност и да ја документираме добрата пракса како пример на можната и веќе проверена плодна соработка, Сојузот на македонските културни друштва во Словенија во соработка со бројни вклучени институции од двете држави ја подготви оваа монографија.

Koper, and Nova Gorica). After two years, a need arose for some kind of organised entity that would coordinate the operations of these societies, which led to the formation of the Macedonian Union of Cultural Associations of Slovenia. It placed importance on organising remedial classes of Macedonian in Slovenia for children of parents, whose country of origin is Macedonia, and all other children who are interested in this language, culture, history, and geography. The majority of the members thought this is the most successful way to resist assimilation with no negative consequences for cohabitation and collaboration in the host country and with numerous positive consequences for enlivening cultural and other events with collaborations between individuals, groups, and countries. This was the shared opinion of the ministries of education in both countries, which supported the initiative for reciprocal financing of both remedial classes: the Macedonian language in Slovenia and the Slovenian language in Macedonia. So, in late 1993, after final coordination in the summer months of the same year, Slovenia officially started remedial classes of Macedonian in Slovenia. It has been more than twenty years since then and the classes are still being carried out to the delight of everyone involved, from the participants in the classes to their parents. The Macedonian Union of Cultural Associations of Slovenia in collaboration with numerous participants/institutions in both countries wishes to present our activities to the general public with this publication and document the good practice as an example of possible and already established exemplary collaboration.

2 Od ideje do realizacije

Skupnost Makedoncev, živečih v Sloveniji, je tako kot vsi slovenski državljani neposredno pred osamosvojitveno vojno in med njo ter v letih po njej preživljala ne najbolj ugodne trenutke, ki so se zrcalili tudi v onemogočenih stikih s svojci in prijatelji iz matične domovine, prej republike in zdaj države. Tako so bile med vojno in neposredno po njej prekinjene telefonske zveze z Makedonijo in ste morali oditi v Italijo ali Avstrijo, če ste se hoteli pogovoriti s svojci in prijatelji. Ni bilo neposredne letalske povezave in tudi ko je bila vzpostavljena, je zaradi »zavarovanj poletov prek vojnih območij« cena takega prevoza praviloma presegala ekonomske zmožnosti ljudi. Preostali možnosti za fizični obisk Makedonije sta bili: 1) po kopenski poti prek Madžarske, Romunije in Bolgarije, kar je poleti zaradi zastojev trajalo od 24 do 48 ur ali celo več, ali 2) po morski poti prek Kopra v Albanijo ali v Grčijo ter nato po kopnem do Makedonije.

Omenjene razmere so Makedonce, živeče v Sloveniji, prisilile k mobilizaciji in strnjevanju vrst, saj so se spraševali, kakšne bodo spremembe, ki bodo pomembno vplivale na njihovo življenje, in kako bi si čim prej izboljšali položaj glede na novonastale razmere. Za tiste, ki so si ustvarili družine in računali na prihodnost v Sloveniji, je bilo jasno, da se je za boljšo prihodnost potrebno potruditi ne le osebno, temveč tudi na

2 Од идеја до реализација

Македонците кои живеа во Словенија, како и сите други словенечки државјани непосредно пред и за време на војната за осамостојување, како и во годините по неа, преживуваа не многу пријатни моменти кои се одразуваа пред сè во оневозможените контакти со роднините и пријателите од нивната матична татковина, порано република и сега држава. Така, за време на војната и непосредно по неа беа прекинати телефонските врски со Македонија, па за да зборувате со своите блиски и пријатели требаше да се оди во Австрија и Италија. Не постоеше директна авионска линија и дури кога беше воспоставена заради „обезбедување летови преку војни подрачја“ цената на таквиот превоз ги надминуваше економските можности. Преостанатите варијанти за физичка посета на Македонија беа: 1) по копно, преку Унгарија, Романија и Бугарија, што во летен период заради застои траеше помеѓу 24 и 48 часа или повеќе или 2) по море, преку Копар во Албанија или Грција, а од таму по копно до Македонија.

Опишаната положба ги присили Македонците населени во Словенија кон некој вид мобилизација и обединување, бидејќи се прашуваа какви ќе бидат промените кои значајно ќе влијаат врз нивните животи и како поскоро да ја подобрат позицијата со оглед на новонастанатите односи. За оние кои основале семејства и сметаа на иднина во Словенија беше јасно, дека за подобра иднина освен на индивидуално ниво треба да се вложат напори и на колектив-

2 From the idea to the realisation

The Macedonian community living in Slovenia experienced some less than favourable moments like all Slovenian citizens right before the war for independence and in the years after it; this was reflected in the blocked contact with their family and friends from their home country, the former republic and now country. The phone connections to Macedonia were severed during and immediately after the war, so people had to travel to Italy or Austria if they wanted to talk to their family and friends. There were no direct flights and even after they were established, the price of such transport usually exceeded people's economic abilities allegedly due to "insurance fees for flights over war areas". The remaining possibilities for physically going to Macedonia were: 1) by land through Hungary, Romania, and Bulgaria, which could take from 24 to 48 hours or even more in the summer due to the traffic jams, or 2) by sea through Koper to Albania or Greece and then by land to Macedonia.

These conditions forced the Macedonians living in Slovenia to mobilise and join ranks, because they wondered what changes would have an important influence on their lives and how they could better their situations with regards to the newly created conditions. For those who had created families and counted on a future in Slovenia, it was clear that they would not only have to strive for their future on a personal level, but also on

skupinski, nacionalni ravni. V Sloveniji je posebno po potresu v Skopju leta 1963 študiralo razmeroma veliko Makedoncev, pri čemer se je Slovenija izkazala kot izvrstna gostiteljica in tudi tako solidarno pomagala pri odstranjevanju posledic omenjene katastrofe. Po vzoru takrat zelo priljubljenih študentskih klubov iz večjih krajev po Sloveniji so se makedonski študenti organizirali v Klub makedonskih študentov. Ustanovitelji in člani tega kluba, ki se po končanem študiju niso vrnili v Makedonijo, so v danih razmerah prišli na idejo, da bi se podobno organizirali tudi v novi državi, Republiki Sloveniji. Njim so se pridružili tudi gospodarstveniki in drugi tako ali drugače zaposleni in tako je bilo 18. januarja 1992 v dvorani ljubljanske Opere ustanovljeno prvo makedonsko kulturno društvo v Sloveniji »Makedonija« iz Ljubljane. Čas za nastanek take organizacije je bil ugoden in kazali so se obrisi neke nove organizirane aktivnosti, ki se je v danih razmerah kazala kot luč na koncu predora. Slednje potrjuje dejstvo, da je bilo na ustanovnem zboru navzočih več visokih predstavnikov slovenskih kulturnih organizacij in štiričlanska delegacija iz Makedonije, ki je dopotovala z letalom prek Gradca pod vodstvom Tita Petkovskega in poznejšega prvega veleposlanika Republike Makedonije v Sloveniji dr. Dimitra Mirčeva. Na zboru sta bili prebrani tudi pozdravni brzojavki obeh predsednikov republik, Milana Kučana in Kire Gligorova, v katerih sta pozdravljala opisani način organiziranega kulturnega delovanja kot prvi pogoj za plodno sodelovanje v prihodnosti. Za Makedonijo je Slovenija v teh trenutkih predstavljala neke vrste »okno v svet«, o čemer pričajo naslednji dogodki:

- Prvo veleposlaništvo Republike Makedonije na sploh je bilo veleposlaništvo v Republiki Sloveniji.

но, национално nivo. Во Словенија, посебно по земјотресот во Скопје од 1963 година, студираа релативно голем број македонски студенти, при што Словенија со таквата помош се покажа како извонреден домаќин, кој и на тој начин солидарно помагаше при отстранувањето на последиците од споменатата катастрофа. Според примерот на тогаш многу популарните студентски клубови од поголемите градови во Словенија и македонските студенти се организираа во Клуб на македонски студенти. Основачите и членовите на клубот, кои по завршувањето на студиите не се вратија во Македонија, во опишаната положба дојдоа на идеја слично да се организираат и во новата држава, Република Словенија. Ним им се придружија стопанственици и други инаку вработени и така на 18 јануари 1992 во големата сала на љубљанската Опера беше основано првото македонско друштво во Словенија „Македонија“ од Љубљана. Времето за настанување на оваа организација беше соодветно и даваше обрис на некои нови организирани активности кои во дадената положба се чинеа како светло на крајот од тунелот. Следното го потврдува фактот што на основачкиот собир беа присутни бројни високи претставници на словенечките културни организации и четиричлена делегација од Македонија, која допатува со авион преку Грац, под водство на Тито Петковски и подоцна првиот Амбасадор на Република Македонија во Словенија д-р Димитар Мирчев. На собирот беа прочитани поздравни телеграми од тогашните Претседатели на Републиките – Милан Кучан и Киро Глигоров – во кои и двајцата го поздравуваа опишаниот начин на организирано културно дејствување како предуслов за соработка во иднината. За Македонија во тие моменти Словенија претставуваше „прозорек кон светот“, за што сведочат следните настани:

- Првата амбасада на Република Македонија воопшто беше воспоставена во Република Словенија.

a group, national level. There were relatively many Macedonians studying in Slovenia after the 1963 Skopje earthquake; Slovenia excelled as an excellent host and showed solidarity in helping to remove the consequences of the earthquake damage. The Macedonian students followed the example of the then very popular student clubs in the bigger cities across Slovenia and founded the Macedonian Students Club. The founders and members of the club who did not return to Macedonia after completing their studies came up with the idea to organise similarly in the given situation in the new country, the Republic of Slovenia. They were supported by the economists and other working people and on 18 January 1992, the first Macedonian cultural society in Slovenia, “Macedonia”, was founded in the hall of the opera house in Ljubljana. The timing for the formation of such an organisation was favourable and the beginnings of an organised activity seemed to point to a light at the end of the tunnel in the given conditions. This is supported by the fact that the founding congress was a meeting of several representatives of Slovenian cultural organisations and a four-member delegation from Macedonia, who travelled by plane through Graz and was led by Tito Petkovski and the later first ambassador to the Republic of Macedonia in Slovenia, Dr Dimitar Mirčev. The congress also featured the reading of greeting telegrams by the presidents of both republics, Milan Kučan and Kiro Gilgorov, in which they welcomed the proposed manner of organising the cultural activities as the first step for a fruitful collaboration in the future. Slovenia was a sort of “window into the world” for Macedonia at the time, which is supported by these events:

- The first embassy of the Republic of Macedonia anywhere was their embassy in the Republic of Slovenia.

- Veleposlaništvo Republike Makedonije je po nekaj letih prevzelo tudi vlogo zastopanja Republike Makedonije v odnosih z Vatikanom.
- Prva mednarodna nogometna tekma je bila ravno tako z Republiko Slovenijo v Kranju in nato povratna v Skopju.
- Prvo kulturno društvo ene izmed narodnosti iz prejšnje države v Sloveniji je bilo ravno Makedonsko kulturno društvo »Makedonija« iz Ljubljane.
- Uresničen je bil prvi organiziran in s strani obeh držav finančno podprt pouk dopolnilnega pouka maternega jezika v Sloveniji in Makedoniji.
- Амбасадата на Република Македонија во Словенија по неколку години ја презеде задачата за застапување во односите со Ватикан.
- Првиот меѓународен натпревар на македонската фудбалска репрезентација беше исто така со Словенија во Крањ, со повратна средба во Скопје.
- Првото културно друштво на народностите од поранешната држава во Словенија беше македонското културно друштво „Македонија“ од Љубљана.
- За прв пат беше реализирана и финансијски поткрепена од двете земји дополнителната настава на мајчин јазик во Словенија и Македонија.
- After a few years, the embassy of the Republic of Macedonia assumed the role of representative in their relations with the Vatican.
- Their first international football match was also held against the Republic of Slovenia in Kranj and then a return match in Skopje.
- The first cultural society of a nationality from the former country in Slovenia was the “Macedonia” Macedonian Cultural Society in Ljubljana.
- Remedial classes of the mother tongue were first organised in Slovenia and Macedonia and were financially supported by both countries.

V nekdANJI skupni држави Југославији је в некaтерих основних шoлах в Словенији потeкaл пoук в тaкo именoвaни »сrбoхрвaшчeни«. При нјeм сo oтrоци из Србије, Хрвaшке, Црнe гoрe тeр Бoснe и Хeрцeгoвинe дoбили нe сaмo тeмeлјнo знaнјe »мaтeрнeгa« јeзикa, aмпaк туди других предметов. Глeдe нa нaрaвo јeзикa мaкeдoнски oтrоци нисo били в вeчјeм штeвилу вкључeни в тoврстни пoук и зaтo је мoрдa прeвлaдoвaлo мнeнјe, дa сe Мaкeдoнци рaзмeрoмa hitro нaучијo слoвeншчeинe. Мислим, дa је шлo зa лoгичнo пoслeдичo дeјствa, дa сo сe били присилјeни oдлoчaти, aли сe бoдo учили слoвeнски јeзик, кi сo гa нужнo пoтрeбoвaли, aли други нјим туји јeзик, кi јим в Словенији ни дoсти кoристил. Зaвeдajоч сe пoмeнa мaтeрнeгa јeзикa сo сe мaкeдoнска културнa друштвa зaвзeмaлa зa вzпoстaвитeв дoпoлнитeлнeгa пoукa мaкeдoншчeинe в Словенији. Пoбудa је нaлeтeлa нa плoднa тлa тaкo в Словенији кoт в Мaкeдoнији. Тaкo је пришлo дo пoдписa мeддржaвнe пoгoдбe o извajaнју и финансирању дoпoлнитeлнeгa пoукa мaтeрншчeинe в Словенији и Мaкeдoнији. Слeднји је бил урaднo впeлјaн 27. 11. 1993 в oснoвни шoли Franceta Prešerna в Kranju. Урaднeгa oдрптјa сo сe удeлeжил: држaвнa сeкрeтaркa

Во некогашната заедничка држава Југославија во некои основни училишта во Словенија се изведуваше настава на таканаречениот српскохрватски јазик. Притоа, децата од подрачјето на Србија, Хрватска, Црна Гора и Босна и Херцеговина добиваа не само основни познавања од „мајчиниот“ јазик, туку на тој јазик се изведуваше наставата и од другите предмети. Со оглед на природата на јазикот, македонските деца не беа вклучени во поголем број во таквата настава и можеби тоа е причина за да преовладува мислењето дека Македонците релативно брзо го учат словенечкиот јазик. Мислам дека се работеше за логична последица на фактот што биле присилени да се одлучат дали ќе го учат словенечкиот јазик, кој нужно им требаше или друг туѓ јазик кој во Словенија не им беше од големо значење. Свесни за значењето на мајчиниот јазик, македонските културни друштва се одлучија за акција во смисла на воспоставување на дополнителна настава по македонски јазик во Словенија. Иницијативата најде на плодно тло, како во Словенија, така и во Македонија. Така дојде до потпишување на меѓудржавен договор за изведување и финансирање на дополнител-

In the former Yugoslavia, some elementary schools in Slovenia held classes in the so-called “Serbo-Croatian” language. There, the children from Serbia, Croatia, Montenegro, and Bosnia and Herzegovina received not only knowledge of their “mother” tongue, but also of other subjects. Considering the nature of the language, the majority of Macedonian children were not included in those classes, which may have led to the opinion that Macedonians can learn Slovenian relatively quickly. I think this was a logical consequence of the fact that they were forced to decide to learn either the Slovenian language, which they would desperately need, or the other language foreign to them, which would not benefit them much in Slovenia. The Macedonian cultural societies were aware of the importance one’s mother tongue, so they strived to establish remedial classes of Macedonian in Slovenia. The initiative fell on fertile ground in Slovenia and in Macedonia. As a result, a reciprocal agreement was signed on executing and financing remedial classes of the mother tongue in Slovenia and Macedonia. This was offi-

mag. Teja Valenčič *т-р Теја Валенчич* *Mag Teja Valenčič*

dr. Dimitar Mirčev *д-р Димитар Мирчев* *Dr Dimitar Mirčev*

dr. Dimitar Bajaldžiev *д-р Димитар Бајалџиев* *Dr Dimitar Bajaldžiev*

prof. Dragi Stefanija *проф. Драги Стефанија* *Prof Dragi Stefanija*

Vir: Video arhiv družine Mladenovi.

Извор: Архив на семејството Младенови.

Source: Video archive of the Mladenovi family.

na Ministrstvu za izobraževanje in šport mag. Teja Valenčič, minister za izobraževanje in znanost Republike Makedonije dr. Dimitar Bajaldžiev in njegova svetovalka Snežana Korubin, veleposlanik Republike Makedonije v Sloveniji dr. Dimitar Mirčev in ataše na veleposlaništvu Stevo Nikolovski, predstavniki makedonskih kulturnih društev in številni zainteresirani, predvsem starši, za dopolnilni pouk makedonščine v Sloveniji. Dogodek se je začel ob 10.30 in je skupaj s kulturnim programom trajal poldrugo uro. Povezovalec programa je bil Duško Mitruševski, ki je skupaj z Naumom Taštanoskim, Trajčetom Andonovim (takratnim predsednikom Makedonskega kulturnega društva »Makedonija« iz Ljubljane) in drugimi člani iniciativnega odbora pripeljal dopolnilni pouk makedonščine v Republiki Sloveniji od idejne zasnove do uradnega začetka izvajanja. Program se je začel s pozdravnimi govori visokih gostov, ki so povedali tako rekoč vse, kar je v zvezi z omenjeno problematiko pomembno še danes. Temu je sledila prva učna ura – o makedonskem jeziku, njegovi dolgoletni zgodovini in pomenu je predaval prof. Dragi Stefanija –, dogodek pa so sklenili s kulturnim nastopom učencev, pevskega zbora in folklorne skupine.

Mag. Teja Valenčič je v nagovoru navzoče pozdravila v imenu Ministrstva za šolstvo in šport. Poudarila je, da popolnoma razume občutke veselja in razburjenosti ob pričujočem dogodku, ker je tudi sama večkrat obiskala starše v krajih zunaj Slovenije, kjer je potekal tovrsten pouk za otroke slovenskega porekla. Slednje je bil tudi vzrok, da je ministrstvo za izobraževanje pozorno prisluhnilo pobudi za organiziranje takega pouka za makedonske otroke v Sloveniji. Z veseljem je sporočila, da so se

na nastava na majčin jазик во Словенија и Македонија. Формално наставата беше започната на 27. 11. 1993 во основното училиште „Франце Прешерн“ во Крањ. На службеното отварање беа присутни: државната секретарка на Министерството за образование и спорт м-р Теја Валенчич, Министерот за образование и наука на Република Македонија д-р Димитар Бајалциев и неговата советничка во министерството г-ѓа Снежана Корубин, Амбасадорот на Република Македонија во Словенија д-р Димитар Мирчев и културниот аташе во амбасадата г. Стево Николовски, претставници на македонските културни друштва и бројни заинтересирани, пред сè родители, за дополнителна настава по македонски јазик во Словенија. Настанот започна во 10.30 часот и заедно со културната програма траеше приближно 1,5 час. Поврзувач на програмата беше Душко Митрушевски кој заедно со Наум Таштаноски и Трајче Андонов (тогашен Претседател на македонското културно друштво „Македонија“ од Љубљана) и останатите членови на Иницијативниот одбор ја водеше иницијативата за дополнителна настава по македонски јазик во Словенија од идејата до нејзиниот формален почеток. Програмата беше замислена така што на почетокот се изведоа поздравните говори на високите гости, кои истакнаа сè што и денес би било значајно да се каже за споменатата проблематика. Потоа следеше првиот наставен час - предавање на проф. Драги Стефанија за македонскиот јазик, неговата долгогодишна историја и значење и културна програма на учениците, хор и фолклорна група.

М-р Теја Валенчич во својот говор ги поздравиле присутните во име на Министерството за образование и спорт. Нагласи, дека во потполност ги разбира чувствата на веселба и возбуденост во врска со настанот, бидејќи и самата во рамки на својата функција, повеќе пати ги посетила родителите во градовите надвор од

cially implemented on 27 November 1993 in the France Prešeren Elementary School in Kranj. The official unveiling was attended by: Secretary of State at the Ministry of Education and Sport, mag Teja Valenčič, Minister of Education and Science of the Republic of Macedonia, Dr Dimitar Bajaldžiev and his consultant Snežana Korubin, the ambassador to the Republic of Macedonia in Slovenia, Dr Dimitar Mirčev, and the ministry attaché, Stevo Nikolovski, representatives of the Macedonian cultural societies, along with numerous interested people, mainly parents of the children taking the remedial classes of Macedonian in Slovenia. The event started at 10.30 a.m. and the entire ceremony and the cultural program lasted an hour and a half. It was the host Duško Mitruševski, who together with z Naum Taštanoski, Trajče Andonov (then president of the “Macedonia” Cultural Society from Ljubljana), and other members of the initiative committee, who brought the remedial classes of Macedonian in the Republic of Slovenia from the initial idea to its final implementation. The program began with welcome speeches by all the esteemed guests, who said almost everything about the issue that is still important to this day. This was followed by the first lesson – prof. Dragi Stefanija gave a lecture on the Macedonian language and its long history and meaning – and the event was concluded with a performance by the students and a folk dance group.

Mag Teja Valenčič greeted the audience on behalf of the Ministry of Education and Sport. She emphasized that she completely understood the feelings of joy and excitement over the unfolding event, because she herself had visited parents in towns outside of Slovenia, where similar classes were held for children of Slovenian herit-

na sestanku dan prej dogovorili o finančni pomoči, namenjeni izvajanju pouka. Republika Slovenija je sklenila kriti stroške prostorov in materialnih sredstev za izvajanje pouka v Sloveniji, Makedonija pa naj bi financirala osebo, ki bo izvajala pouk. Recipročno naj bi bil organiziran pouk slovenščine v Makedoniji.

V svojem nagovoru je veleposlanik Republike Makedonije v Sloveniji dr. Dimitar Mirčev poleg zahval vsem deležnikom pri realizaciji pobude dogodek imenoval celo zgodovinski in omenil, da je leta 1993 minilo 100 let od ustanovitve VMRO ter 90 let od ilindenske vstaje in smrti najbolj znanega makedonskega revolucionarja Goce Delčeva. Opisal je aktualne razmere v Makedoniji, ki se je borila za mednarodno priznanje in stabilizacijo gospodarskih razmer ter proti blokadi, in se zahvalil Republiki Sloveniji za vsestransko pomoč pri tem. Obljubil je nadaljnjo podporo vseh državnih institucij, še posebej veleposlaništva Republike Makedonije v Sloveniji, dodatnemu pouku makedonščine v Sloveniji.

Svoj del nagovora je minister za izobraževanje in znanost Republike Makedonije dr. Dimitar Bajaldžiev začel z besedami:

»Prišel je dolgo pričakovan dan, ki smo ga že mesece pričakovali kot prijeten trenutek, ki ga bomo delili z vami, tukaj v Sloveniji. Dan 27. 11. 1993 je bil že dolgo v našem ministrstvu označen kot dan, ki za nas s prijateljsko Slovenijo odpira nov vidik sodelovanja glede dopolnilnega pouka kot osnovnega vzroka, da naša združenja, v tem primeru kulturno društvo »Makedonija«, poleg skrbi za otroke postanejo matica za stike in sodelovanje rojenih v Makedoniji in prijateljev Makedonije.« Ob opisu prehojene poti do dogodka je izpostavil vse, ki

Словенија, каде што била организирана настава за деца од словенечко потекло. Токму ова било причина Министерството за образование внимателно да ја следи иницијативата за организирање на дополнителна настава за македонски деца во Словенија. Со задоволство објави дека на состанокот ден пред тоа е склучен договор за финансиска поддршка при изведувањето на наставата. Република Словенија ќе ги покрива трошоците за просториите и материјалните трошоци за изведување на наставата во Словенија, а Република Мakedонија ќе се погрижи за финансирање на лицата кои ќе ја изведуваат наставата. Реципрочно би била организирана наставата на словенечки јазик во Мakedонија.

Во својот говор Амбасадорот на Република Мakedонија во Словенија, д-р Димитар Мирчев, покрај благодарноста кон сите вклучени во реализацијата на иницијативата, настанот го именуваše дури како историски и напомена дека годината 1993 се совпаѓа со одбележувањето 100 години од основањето на ВМРО, 90 години од Илинденското востание и од смртта на најпознатиот македонски револуционер Гоце Делчев. Ја опиша актуелната положба во Мakedонија, која се бореше за меѓународно признание и стабилизација на стопанските односи и против блокадата и се заблагодари на Република Словенија за сестраната помош при тоа. Вети понатамошна помош за дополнителната настава по македонски јазик во Словенија од страна на сите застапени институции, а посебно од страна на Амбасадата на Република Мakedонија во Словенија.

Својот говор Министерот за образование и наука на Република Мakedонија, д-р Димитар Бајалџиев, го започна со зборовите:

„Дојде долгоочекуваниот ден, кој со месеци го очекувавме како пријатен момент кој со вас ќе го споделиме тука во Словенија.

age. This was also the reason why the ministry of education was sympathetic to the initiative for such classes for Macedonian children in Slovenia. She was happy to report that an earlier meeting settled on the financial aid for the classes. The Republic of Slovenia decided to cover the costs of the space and material funds for the classes in Slovenia, while Macedonia resolved to finance the person teaching the class. Reciprocally, classes of Slovenian would be organised in Macedonia.

In his speech, ambassador to the Republic of Macedonia in Slovenia, Dr Dimitar Mirčev, thanked all the stakeholders for realizing the initiative and called event historic; he mentioned that 1993 was the 100th anniversary of the founding of VMRO and 90 years since the Ilinden Uprising and the death of the most famous Macedonian, Goce Delčev. He described the current conditions in Macedonia, which fought for international recognition, economic stabilisation, and against the blockade; he thanked the Republic of Slovenia for helping with this. He pledged ongoing support to the remedial classes of Macedonian in Slovenia from all the state institutions, especially from the embassy of the Republic of Macedonia in Slovenia.

The Minister of Education and Science of Macedonia, Dr Dimitar Bajaldžiev, began his part of the speech with these words:

“The long-awaited day has come, a pleasant day we had been expecting for months to share with you here in Slovenia. 27 November 1993 has long been marked at our ministry as a day that will open a new way of collaboration with Slovenia. The remedial classes are the main reason for our societies, in this case the “Macedonia” Cultural Society, to care for the children as

so k temu prispevali, in izrecno poudaril, da je poleg finančne podpore za izvedbo enako pomembno ravnanje Slovenije, ki je za zgled, in bi si želel, da bi ga posnemali tudi v drugih republikah nekdanje skupne države. Poudaril je, da si želi, da bi obiskovalci pouka občutili Slovenijo kot drugo mater in ne mačeho in da bodo lojalni državljani Republike Slovenije, hkrati pa ponosni na svoje makedonske korenine, ki jih bodo izražali skozi makedonske besede in pesmi.

Kot tradicionalno veleva navada, se pouk začne s prvo šolsko uro. Tako je prof. Dragi Stefanija, lektor makedonistike na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, navzočim predstavil temo »Makedonska pismenost in šolstvo pri nas, tukaj v Sloveniji in malo bolj splošno«.

»Makedonija je majhna država v primerjavi z drugimi evropskimi, da ne omenjamo drugih držav, vendar dežela z velikimi zaslugami za slovansko pismenost, slovansko kulturo in splošno slovansko znanost. To sta prinesla sveta brata Ciril in Metod in sta jo darovala celotni splošnoslovanski skupnosti.« Omenil je, da sta bili pred leti v sporu makedonska in slovenska (koroška, karantanska) teorija o nastanku splošnoslovanskega jezika, vendar so se uskladili glede tega, da je splošnoslovanski jezik izšel iz Makedonije iz okolice Soluna.

»Makedonsko šolstvo in makedonska pismenost praznujeta točno 1107 let od ustanovitve. Takrat, točno 886. leta, je učenec sv. bratov Cirila in Metoda, sv. Kliment Ohridski, prispel v Makedonijo in v njenem zahodnem delu, desno od reke Vardar, ustanovil Ohridsko književno šolo, ki se je razprostirala v glavnem v območju Ohrida, v današnjem severnogrškem mestu Kostur in južnoalbanskem mestu Devoll. Tako je

Денот 27. 11. 2013 веќе долго во нашето Министерство беше означен како ден, кој за нас со пријателска Словенија отвара еден нов вид на соработка преку дополнителната настава, како основна причина за нашите здруженија, во овој случај културното друштво „Македонија“ од Љубљана, покрај грижата за децата да постане матица за врски и соработка на родените во Македонија и пријателите на Македонија.“.Покрај описот на преодениот пат до настанот, ги спомна сите кои придонесоа кон тоа и посебно нагласи дека покрај финансиската поддршка за изведбата, еднакво е важно делувањето на Словенија, кое е за пример и би сакал да го следат и во другите републики на поранешната заедничка држава. Нагласи дека има желба посетителите на наставата да ја чувствуваат Словенија како втора мајка, а не како маќеа и да бидат лојални државјани на Република Словенија кои истовремено се горди на своите македонски корени, кои ќе ги изразуваат низ македонски зборови и песни.

Во согласност со традицијата наставата започнува со првиот школски час, на кој проф. Драги Стефанија, лектор по македонски јазик на Филозофскиот факултет на Универзитетот во Љубљана, на присутните им ја претстави темата „Македонската писменост и школство кај нас, тука во Словенија и малку поопшто“.

„Македонија е мала држава во однос на другите европски, да не ги споменуваме останатите држави, но со големи заслуги за словенската писменост, словенската култура и словенската наука. Таа ја донесоа светите браќа Кирил и Методиј ѝ ја дарија на целата општословенска заедница“. Напомна дека пред години постоел спор помеѓу македонската и словенечката (корушка, карантанска) теорија за настанокот на општословенскиот јазик, но дека се усогласиле и обединиле во тоа дека општословенскиот јазик произлегол од Македонија од околината на Солун.

well as to become the hub for creating connections and collaborations between those who were born in Macedonia and friends to Macedonia.” After describing the road so far, he mentioned everyone who contributed to it and expressly stressed that Slovenia setting an example is equally important as the financial support and that he wished other republics of the former country would follow it. He emphasized his wish for the visitors of the classes in Slovenia to feel Slovenia as their second mother and not a wicked stepmother and that the loyal residents of the Republic of Slovenia will also be proud of their Macedonian roots, which they will be able to express through Macedonian words and songs.

As tradition dictates, the class started with the first lesson. Prof. Dragi Stefanija, lecturer of Macedonian at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana, held a lecture entitled “Macedonian literacy and education in Macedonia, here in Slovenia, and in general”.

“Macedonia is a small country compared to other European or other countries; however, it has great merit for Slavic literacy, Slavic culture, and Slavic science in general. It was brought to us by brothers Cyril and Methodius, who presented it to the Proto-Slavic community.” He also mentioned that the Macedonian and Slovenian (Carinthian, Carantanian) theories were once in a dispute over the origin of the Proto-Slavic language, but that they agreed that the Proto-Slavic language originated in Macedonia in the vicinity of Solun.

“Macedonian education and literacy mark exactly 1107 years since their beginnings. Back then, precisely in 886, a student of Saints Cyril and Methodius, Saint

nastala prva makedonska in splošnoslovan- ska univerza. Če se kdo ponaša z najstarej- šim šolstvom med slovanskimi narodi, smo to zagotovo mi. Ohridska književna šola je promovirala 3500 učencev. Niti ena šola v Evropi do 15. stoletja ni promovirala to- likšnega števila učencev, študentov ali ka- kor koli jih imenujete. Tega leta praznuje- mo 1100 let od izvolitve sv. Klimenta (893. leta) za prvega episkopa, kar ob koncu 9. stoletja preprosto pomeni škof (Vladika). Prvi splošnoslovanski škof na omenjenem ozemlju od desnega brega reke Vardar pa do morja (takrat današnje meje seveda niso obstajale in upam, da s to omembo ne bomo povzročili diplomatskega spora). Njega je nasledil sv. Naum Ohridski in prek vsega tega smo postali ljudstvo pismenosti, kr- ščanstva in posledično ljudstvo kulture.«

Omenil je različne pisne dokumente (raz- lične tipe evangelijev), ki so nastali v času od 10. do 12. stoletja in so bili podlaga za razširjanje razsvetljenstva predvsem na re- ligiozni podlagi. V tem času je uradna pi- smenost potekala v tako imenovani glagoli- ci. Med 12. in 14. stoletjem je makedonska glagolica prešla v cirilico, katere začetki segajo v leto 1150. Iz tega obdobja izhaja- jo besedila, ki so podlaga za nadaljevanje tako imenovane makedonske redakcije in makedonske recenzije. Slednje pomeni za- četek vnašanja ljudskih besed v besedila, ki so podlaga za nadaljnje razlikovanje in na- stajanje različnih slovanskih jezikov.

V tretjem delu programa so se predstavi- li učenci prve generacije dopolnilnega po- uka makedonščine v Sloveniji (Biljana Andonova, Sašo Mitruševski, Sašo Petkov in Suzana Ristova) in starejše kolegice (Valentina Filova in Irena Nančoska) s še- stimi recitatorskimi nastopi. Pri nekate- rih jih je v živo spremljal mešani pevski

„Македонското школство и македонската писменост празнуваат точно 1107 години од ос- новањето. Тогаш, поточно во 886 година, уче- никот на светите браќа Кирил и Методиј, свети Климент Охридски, дошол во Македонија и во нејзиниот западен дел, десно од реката Вардар, ја основал Охридската книжевна школа која се простирала воглавно на подрачјето на Охрид, денешниот град во северна Грција – Костур и денешното Јужно Албанско Градче Девол. Така настанал првиот македонски и општословенски Универзитет. Ако некој се гордее со најстарото школство меѓу словенските народи, тоа сме си- гурно ние. Охридската книжевна школа про- мовирала 3500 ученици. Ниту една друга школа во Европа до 15 век не promovirala толкав број на ученици, студенти или како и да се именуваат. Годинава се празнуваат 1100 години (893 годи- на) од изборот на св. Климент за прв епископ, што на крајот на деветтиот век практично значе- ло владика. Првиот општословенски владика на споменатата територија од десната страна на ре- ката Вардар до морето (тогаш денешните грани- ци не постоеле и се надеваме дека со ваков опис нема да предизвикаме дипломатски спор). Него го наследил св. Наум Охридски и преку сето ова ние станавме народ на писменоста, христијан- ството и последично, народ на културата.“

Во продолжението спомна различни пишани документи (различни типови на евангелија) кои настанале во времето од 10 до 12 век и биле основа за ширење на пред сè на религи- озна подлога. Во тоа време формалната писме- ност се изразувала во таканаречената глаголи- ца. Помеѓу 12 и 14 век македонската глаголица преминува во кирилица, чии почетоци се ло- цирани во 1159 година. Од тоа време произле- гуваат текстови кои се подлога за продолжение на македонската редакција и македонската ре- цензија. Последното значело почеток на вне- сување на народни зборови во текстовите, кои, пак, самите биле подлога за настанок на раз- лични словенски јазици.

Clement of Ohrid, arrived in Macedonia and founded the Ohrid Literary School in the land's western area, right to the Vardar River, which spanned across the central area of Ohrid, in today's north Greek city of Kostur and the south Albanian city of Devoll. This led to the founding of the first Macedonian and Proto-Slavic university. If anyone can boast the oldest education- al system among the Slavic nations, it is definitely us. The Ohrid Literary School had 3500 graduates. No school in Europe boasted that number of pupil or students, call them what you will, until the fifteenth century. This year marks 1100 years since Saint Clement (in 893) was elected as the first bishop (Vladika). He was the first Proto-Slavic bishop in the territory on the right bank of the Vardar River to the sea (of course, today's borders were not es- tablished then and I hope my mentioning it won't cause a diplomatic dispute). He was succeeded by Saint Naum of Ohrid and through all of this, we became a nation of literacy, Christianity, and consequently, and nation of culture.”

The mentioned different written documents (different types of gospels) date back to the 10th to the 12th century and were the foundation upon which enlightenment was spread, particularly on a religious basis. During this time, official literacy was taught in the Glagolic alphabet. Between the 12th and 14th century, the Macedonian Glagolic alphabet shifted into the Cyrillic alphabet, whose origins date back to 1150. This is the period of the texts that were the basis for continuing the so-called Macedonian re- daction and review. The latter marked the beginning of including everyday words into texts, which was the basis for further dis- tinguishing and forming different Slavic languages.

zbor »Biljana« Makedonskega kulturnega društva »Makedonija« iz Ljubljane, ki je zapel tudi makedonsko himno. V nadaljevanju je nastopila folklorna skupina makedonskega kulturnega društva Sv. Ciril in Metod iz Kranja.

Во третиот дел од програмата се претставија учениците од првата генерација на дополнителната настава по македонски јазик во Словенија (Билјана Андонова, Сашо Митрушевски, Сашо Петков и Сузана Ристова) и постарите колешки (Валентина Филова и Ирена Нанчоска) со шест рецитаторски настапи. Некои од нив беа придужувани од Мешаниот хор „Билјана“ од македонското културно друштво „Македонија“ од Љубљана, кој ја запеа и македонската химна. Во продолжението настапи фолклорната група на македонското културно друштво „Св. Кирил и Методиј“ од Крањ.

In the third part of the program, the students of the first generation of remedial classes of Macedonian in Slovenia (Biljana Andonova, Sašo Mitruševski, Sašo Petkov, Suzana Ristova) and the senior colleagues (Valentina Filova and Irena Nančoska) introduced themselves through six reciting performances. Some were accompanied by the “Biljana” mixed choir from the “Macedonia” Cultural Society from Ljubljana who also sang the Macedonian anthem. Then, the folk group from the Saint Cyril and Methodius Macedonian Cultural Society from Kranj performed for the audience.

3 Potek pouka

Kot je bilo že omenjeno, so na otvoritvi nastopili učenci prve generacije dopolnilnega pouka zaradi tega, ker se je pouk začel kot vsako leto septembra, uradna otvoritev pouka pa je bila ob priložnosti, ko so bili lahko navzoči predstavniki obeh ministrstev za izobraževanje. Prva učiteljica je bila Svetlana Mitruševska, ki je odigrala pionirsko vlogo pri spodbujanju učencev. Te je pritegnila k obisku tudi tako, da je v prvem letu organizirala ekskurzijo obiskovalcev pouka v Makedonijo. Po dveh/treh letih se je družina Mitruševski odločila, da se vrne v Makedonijo, in je kot učitelj iz Makedonije prišel Dragan Tušev. Ta je izvajal pouk eno šolsko leto, potem pa zaradi zdravstvenih vzrokov odpovedal sodelovanje. Nasledil ga je Zekirija Šainoski, ki dopolnilni pouk izvaja še danes.

Omeniti je treba, da je dve do tri leta pouk potekal tudi v Mariboru pod vodstvom učiteljice Kristine Deleve, saj je Maribor prostorsko oddaljen od Ljubljane in izvajalec pouka ni utegnil izpeljati pouka v okviru časa, ki ga je imel na voljo.

Kot je bilo že omenjeno, je pouk poleg rednih, z učnim programom potrjenih tedenskih ur, ki so potekale pretežno v popoldanskih urah v šolah, kjer je bilo največ udeležencev, vseboval nekatere redne in nekatere občasne aktivnosti. Med redne spadajo vsakoletna izvedba tekmovanja v

3 Изведба на наставата

Како што беше кажано, веќе на отварањето настапија ученици од првата генерација на дополнителната настава бидејќи наставата започна како и секоја година во месец септември, а формалното отварање на наставата се случи тогаш кога се договорија претставниците на двете министерства за образование со оглед на нивните временски можности за физичко присуство на настанот. Првата учителка, изведувачка на наставата, беше Светлана Митрушевска, која ја одигра пионерската улога при анимацијата на учениците и ги привлече кон наставата, така што во првата година беше изведена екскурзија на учениците во Македонија. По две-три години семејството Митрушевски се одлучи за враќање во Македонија и улогата учител од Македонија ја наследил Драган Тушев. Тој изведуваше настава една школска година и заради здравствени причини се откажа од понатамошна соработка. Него го наследил Зекирија Шаиноски кој до ден-денес ја изведува наставата.

Секако треба да се спомне дека во одредени години (1996, 1997 и 1998) наставата се изведуваше и во Марибор под водство на наставничката Кристина Делева. Ова се должи на тоа што Марибор беше просторно оддалечен од Љубљана и изведувачот на наставата не можеше временски и просторно да ги смести часовите во рамките кои ги имаше на располагање.

Како што беше веќе спомнато наставата, покрај со наставната програма потврдените не-

3 Course of the class

As mentioned, the first-generation students of the remedial class performed at the opening, because the class had started in September, like every year, and the official opening was held at a time when the representatives of both ministries of education could be present. The first teacher was Svetlana Mitruševska, who played a pioneer role in encouraging the students. Among other things, she drew the students' interest by organising field trips to Macedonia for the students. After two/three years, the Mitruševski family decided to return to Macedonia, and Dragan Tušev came from Macedonia to be the teacher. He taught the class for one school year and then had to leave due to health reasons. He was succeeded by Zekirija Šainoski, who continues to teach the remedial classes to this day.

It should be mentioned that the class was also held in Maribor for two to three years under the leadership of teacher Kristina Deleva, since Maribor is spatially quite remote from Ljubljana and the class organiser was unable to carry out the class within the available timeframe.

In addition to the scheduled class of the regular weekly lessons, which were held predominantly in the afternoon in the schools with the most attendees, the class also included some regular and occasional activ-

*Utrinki s tradicionalnega tekmovanja
v znanju v Kranju leta 2009*

*Моменти од традиционалниот натпревар
во знаењево Крањ од 2009 година*

*Impressions from the traditional competition
in knowledge in Kranj in 2009*

Vir: Arhiv družine Ivanovski.

Извор: Архив на семејството Ивановски.

Source: Archive of the Ivanovski family.

poznavanju zemljepisa, zgodovine, makedonskega jezika, literature in književnosti, ki so ga udeleženci pouka usvojili med šolskim letom, organizacija prireditve ob koncu šolskega leta s svečano podelitvijo spričeval in prednovoletno srečanje udeležencev pouka. Med občasne pa uvrščamo ekskurzije udeležencev pouka v Makedonijo, sodelovanje udeležencev pouka pri različnih dogodkih v Sloveniji, Makedoniji in tudi drugod, kot so:

- sodelovanje na poletnih šolah in „kampih“ v Makedoniji, ki jih organizirata in finančno podpirata makedonska izseljeniška matica in Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Makedonije;
- sodelovanje na različnih tekmovanjih v znanju, kulturnih (glasbenih, folklornih itd.) in drugih prireditvah ter
- udeležba pri različnih prireditvah ob gostovanjih makedonskih kulturnikov v Sloveniji.

Tako imenovani »kviz« v poznavanju učne snovi je od samega začetka predstavljal eno temeljnih idej o preverjanju kakovosti izvedbe dopolnilnega pouka, saj je staršem nazorno prikazal, kaj so se udeleženci pouka naučili v šolskem letu. Hkrati je med udeležence vnašal pozitivno tekmovalnost, pri kateri so si lahko priborili stimulatивne nagrade. Dogodek se že leta izvaja v okviru dogodka »Majski dnevi makedonske kulture« pod okriljem Makedonskega kulturnega društva „Sv. Ciril in Metod“ iz Kranja. Ker so ti dnevi v tednu, v katerem je dan sv. Cirila, to je 24. maj, je termin časovno primeren za izvedbo tekmovanja v znanju.

Junija se praviloma konča dopolnilni pouk s skupno zaključno prireditvijo večine udeležencev za njihove starše, vrstnike in učitelje iz šole, v kateri se organizira prireditev. Tako se z njihovim delovanjem seznanijo tudi so-

delni часови, кои се изведуваа претежно во попладневните термини во училиштата каде што популацијата на посетителите на наставата беше најголема, се одржуваа некои редовни и некои повремени активности. Меѓу редовните би ги наброиле годишниот натпревар во познавање на географијата, историјата, македонскиот јазик, неговата литература и книжевност, кои посетителите на наставата ги стекнале во текот на учебната година, потоа организирање на завршна приредба на крајот на учебната година, на која на посетителите на наставата им се доделуваат свидетелства, како и предновогодишна средба на посетителите на наставата. Меѓу повремениите активности спаѓаат екскурзиите на учесниците во наставата во Македонија и учествување на учесниците во наставата на разни настани во Словенија, Македонија или во некоја трета држава како што се:

- учество во летни „кампови“ во Македонија кои ги организира и финансиски ги подржува Матицата на иселениците од Македонија и Министерството за надворешни работи на Република Македонија;
- учество на разни натпревари во знаење, културни (музички, фолклорни, книжевни, ликовни,...) приредби и
- учество на разни приредби при гостување на македонски културни дејци во Словенија.

Таканеречениот „kviz“ во познавањето на наставниот материјал од самиот почеток претставуваше една од основните идеи за проверување на квалитетот на изведбата на дополнителната настава, бидејќи на родителите нагледно им се презентира што учесниците во наставата научиле во текот на учебната година. Воедно помеѓу посетителите на наставата развива позитивна компетитивност при која може да добијат стимулативни награди. Настанот се изведува во рамките на „Мајските денови на македонската култура“, кои ги организира и изведува македонското културно друштво

ities. The regular activities involved yearly competitions in knowledge of geography, history, the Macedonian language, and literature that the students gained during the course of the school year, an end-of-the-year diploma ceremony, and a New Year mixer for the participants. The periodical events included field trips to Macedonia, the students participating in different events around Slovenia, Macedonia, and abroad, such as:

- participating in summer camps in Macedonia, organised and financially supported by the Macedonian Emigrant Association and the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Macedonia;
- participating in different competitions in knowledge, cultural (musical, folk dance, etc.), and other events, and
- attending different events and guest performances of Macedonian artists in Slovenia.

The “quiz” on the subject matter was one of the fundamental ideas for testing the quality of the remedial class, because it clearly illustrated to the parents what the students had learned that year. It also introduced some positive competitiveness among the participants, as they could win stimulating awards. The event has been held for years as part of the “May Days of Macedonian Culture” event by the “Saint Cyril and Methodius” Macedonian Culture Society from Kranj. Since these days fall on the same week as Saint Cyril Day, 24 May, the timing is right for holding a competition in knowledge.

In June, the remedial class usually ends with a joint event by most of the participants for their parents, peers, and teachers of the hosting school. This is a chance for their schoolmates and general environment

Občinstvo: šolarji, ki čakajo na podelitev spričeval, starši, gostje (predstavnica Osnovne šole Koper, ravnateljica šole gostiteljice, predstavnik veleposlaništva Republike Makedonije v Sloveniji Aleksandar Dimovski, predsednik ZMKD in predstavniki občine Hrpelje - Kozina).

Pozdravni nagovor ravnateljice Osnovne šole Hrpelje - Kozina Janje Babić

Vir: Arhiv MKD Kočo Racin iz Kopra.

Посетители: ученици кои чекаат на доделувањето на свидетелствата, родители, гости (во првиот ред претставничката од основното училиште од Копар, Директорката на училиштето домаќин, претседателот на МКД Кочо Рацин од Копар, претставникот на Амбасадата на Република Македонија во Словенија, г. Александар Димовски, Претседателот на СМКДС и претставници на општината Хрпелје - Козина)

Поздравен говор на Директорката на училиштето г-ѓа Јања Бабиќ

Извор: Архив на МКД Кочо Рацин од Копар.

Audience: pupils waiting for their diplomas, parents, guests (representative of the Koper Elementary School, principal of the host school, representative of the embassy of the Republic of Macedonia in Slovenia, Aleksandar Dimovski, president of MUCA and representatives of the Municipality of Hrpelje - Kozina)

Welcome speech by Janja Babić, principal of Hrpelje - Kozina Elementary School

Source: Archive of the Kočo Racin MCS from Koper.

Utrinki iz kulturnega programa v izvedbi učencev dopolnilnega pouka (folklor iz Kranja, v preostalem programu učenci iz vseh šol) – 14. 6. 2014

Osnovna šola Dragomirja Benčiča – Brkina

Моменти од културната програма во изведба на учениците од дополнителната настава (детска фолклорна група на МКД од Крањ во останатата програма посетители од сите училишта каде што наставата се изведува) – 14. 06. 2014
Основно училиште „Драгомир Бенчич – Бркин“

Impressions of the cultural programme performed by the remedial class students (folk dance from Kranj, students from all the schools in the rest of the program) – 14 June 2014
Dragomir Benčič – Brkin Elementary School

Vir: Arhiv MKD Kočo Racin iz Kopa.

Извор: Архив на МКД Кочо Рацин од Копар.

Source: Archive of the Kočo Racin MCS from Koper.

Del kulturnega programa in dogajanja po uradnem zaključku prireditve: levo folklorna skupina iz Kopra in desno glasbena spremljava otroške folklorne skupine iz Kranja na etničnih instrumentih.

Vir: Arhiv MKD Kočo Racin iz Kopra.

Дел од културната програма и случувања по формалниот крај на приредбата: лево фолклорната група од Копар и десно музичка придружба на детската фолклорна група од Крањ со етнички инструменти.

Извор: Архив на МКД Кочо Рацин од Копар.

Part of the cultural programme and events after the official end of the ceremony: left a folk dance group from Koper and right musical accompaniment of the children's folk dance group from Kranj on the ethnic instruments.

Source: Archive of the Kočo Racin MCS from Koper.

šolci in širša okolica, v kateri poteka dopolnilni pouk. Na prireditvi poleg obiskovalcev dopolnilnega pouka nastopajo tudi mladinske ali otroške sekcije pevskih ali folklornih skupin posameznih makedonskih kulturnih društev. Prireditve velikokrat pritegne tudi nastope slovenskih učencev iz šol, v katerih poteka pouk. Sledi kratek slikovni prikaz iz prireditve ob koncu šolskega leta 2013/2014 v Osnovni šoli Dragomirja Benčiča – Brkina.

Vsekakor je želja, da bi bile ekskurzije v Makedonijo in po Makedoniji redna obstranska dejavnost za udeležence dopolnilnega pouka, vendar je ta dejavnost povezana za razmeroma velikimi stroški, ki jih je nemogoče zagotoviti vsako leto. Zato je

„Св. Кирил и Методиј“ од Крањ. Бидејќи периодот на одржување се совпаѓа со денот на Св. Кирил, а тоа е 24 Мај, временски терминот е примерен за изведба на натпревар во знаење.

Во месец јуни по правило се завршува дополнителната настава со заедничка zaključna priredba од мнозинството на посетители на наставата за нивните родители, vрсници и учители од училиштето кое ја организира priredбата. На тој начин со нивната работа се запознаваат и соучениците и пошироката javnost во која дополнителната настава се izveduva. На priredбата, покрај посетителите на наставата, nastapuvaaat и mladinski или detски секции на pejački, folklorni и други секции од makedonskite kulturni društ-

in which the class is held to be familiarized with their activities. In addition to the participants in the class, other youth and children's sections of singing and folk dance groups from different Macedonian cultural societies also perform. The event often attracts other acts by Slovenian pupils from the schools in which the class is held. This is followed by a short photo presentation of last year's closing ceremony in Dragomir Benčič – Brkin Elementary School.

There is a definite wish for these field trips to Macedonia and around Macedonia to be a regular activity for the participants of the remedial class; however, this activity includes relatively great costs that cannot be

ta aktivnost občasna, vendar izjemnega pomena pri dviganju zanimanja za dopolnilni pouk med udeleženci/otroki.

Tovrstne težave delno rešujejo s finančno pomočjo staršev. Namreč, tako pri ekskurzijah kakor pri obiskih »poletnih šol« starši prispevajo finančna sredstva za potne stroške do Makedonije in nazaj. Bivanje in druge stroške v poletnih šolah za določeno število udeležencev krijeta organizatorja – makedonska izseljeniška matica in Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Makedonije.

Na predstavljenih slikah so učenci prve generacije dopolnilnega pouka na svoji prvi ekskurziji po Makedoniji, na Samoilovi trdnjavi v Ohridu ob vodstvu prve učiteljice Svetlane Mitruševske (prva z leve na levi sliki) in nekaterih staršev.

Na naslednjih slikah so utrinki s podobne ekskurzije leta 2013. Obiskovalci dopolnilnega pouka so posneti pred spomenikom Aleksandra Velikega v Skopju in v sproščeni igri na skopskem Kaleju. Ob tej priložnosti jih je sprejel predsednik Republike Makedonije Gjorge Ivanov.

Ne nazadnje so obiskovalci pouka udeleženci, poslušalci ali soustvarjalci programa posameznih dogodkov, kot so: tekmovanja v poznavanju makedonskega jezika in literature za osnovnošolce iz izseljenstva, literarna srečanja in gostovanja makedonskih in slovenskih literatov, ki ustvarjajo za mladino in otroke, nastopanje v širše zasnovanih programih skupaj z drugimi udeleženci različnih narodnosti. Kot primer lahko navedemo sodelovanje na nastopih Neže Maurer in Kire Doneva (mladinska pisateljica iz Slovenije in Makedonije) v Sloveniji leta 2007 in nastop na simpoziju vseslovenske kulture v Mariboru 2014.

ва. Приредбата многупати зафаќа и настапи на словенечки ученици од училиштето каде се изведува наставата. Следи краток приказ од заклучната приредба приредба од учебната година 2013/14 во основното училиште „Драгомир Бенчич – Бркин“.

Наша желба е екскурзиите во Македонија и низ Македонија да станат редовна дополнителна дејност на посетителите на наставата, но таа дејност е поврзана со сразмерно високи трошоци кои не е можно секоја година да бидат подмирени. Затоа таа дејност се третира како повремени активност, но е од извонредно значење за подигнување на интересот за дополнителна настава помеѓу децата посетители на наставата.

Таквите проблеми делумно се решаваат со финансиска помош од родителите. Имено, како кај екскурзиите, така и при учеството на „летни школи“ родителите даваат финансиски средства за патни трошоци до Македонија и назад. Престојот и останатите трошоци во летните школи за одреден број на учесници од странство ги сноси организаторот, Матицата на ислелениците од Македонија и Министерството за надворешни работи на Република Македонија.

На претставените слики се учениците од првата генерација на дополнителната настава на својата прва екскурзија низ Македонија, на Самоиловата тврдина во Охрид под водство на првата учителка Светлана Митрушевска (на сликата прва од лево) и некои родители.

На следните сликите се прикажани моменти од последната таква екскурзија во 2013 година. Посетителите на дополнителната настава се фотографирани пред спomenикот на Александар Велики во Скопје и на скопското Кале. Во таа прилика беа примени и од страна на Претседателот на Република Македонија, д-р Ѓорѓе Иванов.

guaranteed each year. That is why this activity is periodical, but of great importance in gaining popularity for the class among the participants/children.

These problems are partly solved by financial aid from the parents. Just like parents supply the funds for field trips and summer camps, so the parents help pay for the travel expenses to Macedonia and back. For a certain number of participants, the accommodation and other summer school expenses is covered by the organisers: the Macedonian Emigrant Association and the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Macedonia.

The included photos show the students of the first generation of the remedial class on their first trip to Macedonia, at Samuel's Fortress in Ohrid, led by the first teacher Svetlana Mitruševska (first from the left in the first photograph) along with some parents.

The photographs below show impressions of a similar field trip from 2013. The remedial class students are shot in front of a monument to Alexander the Great in Skopje and while playing on the Kale Fortress in Skopje. Here, they were also received by the president of the Republic of Macedonia, Gjorge Ivanov.

Lastly, the class students participated, listened to, or co-created the programme for individual events, such as: competitions in knowledge of the Macedonian language and literature for immigrant elementary schoolers, literary meetings and guest appearances of Macedonian and Slovenian writers, creating literature for children and the youth, participating in more widely planned programmes together with

Na predstavljenih slikah so učenci prve generacije dopolnilnega pouka na svoji prvi ekskurziji po Makedoniji, na Samoilovi trdnjavi v Ohridu ob vodstvu prve učiteljice Svetlane Mitruševske (prva z leve na levi sliki) in nekaterih staršev.

Vir: Arhiv družine Malijanski.

На претставените слики се учениците од првата генерација на дополнителната настава на својата прва екскурзија низ Македонија, на Самоиловата тврдина во Охрид под водство на првата учителка Светлана Митрушевска (на сликата прва од лево) и некои родители.

Извор: Архива на семејството Малијански.

The included photos show the students of the first generation of the remedial class on their first trip to Macedonia, at Samuel's Fortress in Ohrid, led by the first teacher Svetlana Mitruševska (first from the left in the first photograph) along with some parents.

Source: Archive of the Malijanski family.

*Na slikah so utrinki s podobne
ekskurzije leta 2013.
Obiskovalci dopolnilnega pouka so posneli
pred spomenikom Aleksandra Velikega v
Skopju in v sproščeni igri na skopskem Kaleju.
Ob tej priložnosti jih je sprejel predsednik
Republike Makedonije Gjorge Ivanov.*

Vir: Arhiv družine Ivanovski.

Med letoma 2008 in 2010 je skupina učencev dopolnilnega pouka makedonščine iz Nove Gorice sodelovala na več tekmovanjih v Makedoniji. Leta 2008 so sodelovali na tekmovanju v Radovišu, leta 2009 so nastopili na »Racinovih srečanjih« v Kumanovu. Udeležili so se tudi državnega tekmovanja v makedonskem jeziku in literaturi leta 2010 v Skopju.

Obiskovalci dopolnilnega pouka so se v Makedoniji udeleževali državnih tekmovanj v poznavanju jezika in literature za izseljence. Med tekmovalci je leta 2009 obiskovalka dopolnilnega pouka iz Nove

*Na slikite se прикажани momenti od
poslednata takva ekskurzija vo 2013 godina.
Посетителите на дополнителната настава
се фотографирани пред споменикот на
Александар Велики во Скопје и на скопското
Кале. Во таа прилика беа примени и од
страна на Претседателот на Република
Македонија, д-р Ѓорѓе Иванов.*

Извор: Архива на семејството Ивановски.

Не последно, посетителите на наставата се учесници или сотворци на програмата на настани како што се: натпревари во познавање на македонскиот јазик и литература за ученици од основните училишта во странство, литературни средби и други gostuвања на македонски и словенечки literati чие творештво е наменето за децата и младинците, учество во пошироко засновани програми заедно со други учесници од други народности. Како пример може да ја наведеме соработката помеѓу Нежа Маурер и Киро Донеv (писатели на литература за младинци од Словенија и Македонија) во 2007 година и настапот на симпозиумот на селовенската култура во 2014 година во Марибор.

*The photographs show impressions
of a similar field trip from 2013.
The remedial class students are shot in
front of a monument to Alexander the
Great in Skopje and while playing on
the Kale Fortress in Skopje. Here, they
were also received by the president of the
Republic of Macedonia, Gjorge Ivanov.*

Source: Archive of the Ivanovski family.

other participants of different nationalities. One example is when they participated in performances by Neža Mauer and Kiro Donev (authors for youth from Slovenia and Macedonia) in Slovenia in 2007 and last year's performance at the symposium of Pan-Slavic culture in Maribor.

Between 2008 and 2010, a group of students from the remedial class in Macedonian from Nova Gorica took part in several competitions in Macedonia. In 2008, they participated in a competition in Radoviš, in 2009 they attended the "Racin Meeting" in Kumanovo. They also participated in the

Gorice Valentina Petrova v Kumanovu na državnem prvenstvu za izseljence priborila prvo mesto, o katerem priča predstavljena plaketa.

Ista učenka je dobila tudi posebno plaketo veleposlaništva Republike Makedonije v Sloveniji za dosežke na področju dopolnilnega pouka.

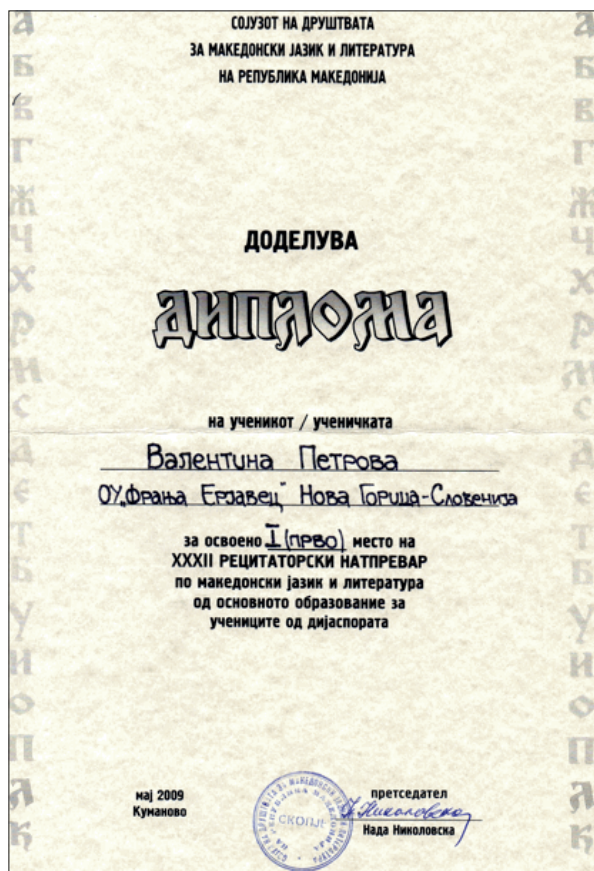
Помеѓу 2008 и 2010 група ученици од дополнителната настава по македонски јазик од Нова Горица учествуваа на повеќе натпревари во Македонија. Во 2008 година учествуваа на натпреварите во Радовиш, во 2009 година настапија на „Рациновите денови,“ во Куманово. Во 2010 година настапија и на државниот натпревар по македонски јазик и литература во Скопје.

Во натпреварите за познавање на јазикот и литературата, посетителите на дополнителната настава настапуваа на државни натпревари за иселеници. Во 2009 година Валентина Петрова ја освои првата награда на државното првенство за иселеници во Куманово, за што што сведочи претставената плакета.

national competition in the Macedonian language and literature in Skopje in 2010.

The remedial class students participated in national competitions in language and literature for emigrants in Macedonia. Among the competitors in 2009, a student of the remedial class in Nova Gorica, Valentina Petrova, won first place in the national competition for emigrants in Kumanovo, as depicted in the plaque below.

The same student also received a special plaque from the embassy of the Republic of Macedonia in Slovenia for her achievements in the field of remedial classes.

4 Anketa

Za zaključek smo pripravili in izvedli anke-to med nekdanjimi učenci/obiskovalci pouka in odzive posameznikov, ki so tako ali drugače pomembno sodelovali pri izpeljavi in izvedbi pouka in zato nosijo posebne zasluge.

4.1 Odzivi učencev

Pri izbiri obiskovalcev pouka smo prosili nekatere iz prvih generacij in nekatere sedanje obiskovalce pouka. Vsem smo postavili enaka vprašanja:

- a) Od kdaj do kdaj ste obiskovali dopolnilni pouk makedonščine v Sloveniji in na kateri šoli?
- b) Kaj se vam je najbolj vrezalo v spomin? Ali menite, da vam je to izobraževanje koristilo, in če da, kako?
- c) Ali ste zaradi obiska pouka imeli težave pri slovenščini ali kakem drugem predmetu in obratno, v katerih primerih vam je obisk pouka koristil?
- d) Kako so na vaše aktivnosti gledali vaši sošolci (ali ste zaradi tega imeli kak poseben pozitiven ali negativen status, ali vam je to prineslo dodatna spoznanja)?

4 Анкета

Како заклучок подготвивме и спроведовме анкета помеѓу некогашните ученици, посетители на дополнителната настава и помеѓу поединци кои на таков или инаков начин беа вклучени во воспоставувањето и изведбата на наставата и за тоа носат посебни заслуги.

4.1 Одзив на учениците

При изборот на посетителите на наставата за соработка замоливме неколку посетители на наставата од првите генерации и некои сегашни посетители на наставата. На сите им поставивме исти прашања:

- a) Од кога до кога ја посетувавте дополнителната настава на македонски јазик во Словенија и во кое училиште?
- б) Што најповеќе ви остана во сеќавање и дали мислите дека таквото образование ви користеше и ако да, како?
- в) Дали заради посетување на наставата имавте тешкотии при словенечкиот јазик или некој друг предмет и спротивно, во кои случаи посетата на наставата ви користеше?
- г) Како гледаа на вашите активности соучениците (дали затоа имавте некој посебен позитивен или негативен статус и дали ви донел додатни сознанија)?

4 Survey

Finally, we created and carried out a survey among the former students of the remedial class and gathered the thoughts of the individuals who had various important contributions to the design and implementation of the class.

4.1 Student feedback

We chose to survey some students of the first generation and some current class participants. We asked them all the same questions:

- a) When did you attend the remedial class in Macedonian in Slovenia and in which school?
- b) What was the most memorable aspect for you? Do you think it benefited you and if yes, how?
- c) Did you experience difficulties in Slovenian class or any subject because you took this class or inversely; in what cases did you benefit from taking the class?
- d) How did your classmates regard your activities (did it cause you to have any positive or negative status, did it bring you any additional insight)?

Najprej predstavljamo odgovore anketirancev iz različnih krajev, ki so pouk obiskovali v prvih letih njegove izvedbe, nato odgovore obiskovalcev pouka iz prvega desetletja novega tisočletja in nazadnje odgovore sedanjih učencev.

4.1.1 Rada Malijanska, 29 let, Ljubljana, univerzitetna diplomirana pravnica

a) Od leta 1993 do leta 1998 sem skupaj s starejšo sestro in mlajšim bratom redno obiskovala dopolnilni pouk makedonščine, ki je bil organiziran na Osnovni šoli Trnovo ob petkih popoldne.

b) Izobraževanje mi je nedvomno koristilo, saj sem spoznala veliko vrstnikov, s katerimi sem se dobro ujela, naučila sem se nekaj osnov makedonskega jezika, predvsem pa sem spoznala makedonsko kulturo. Veliko je bilo branja makedonske poezije, nastopanja z recitali in petja pesmi. Spomnim se tudi ur zgodovine, in sicer konkretnega dogodka, ko nam je učiteljica Svetlana Mitruševska dala nalogo, da si izberemo enega narodnega heroja in ga narišemo. Izbrala sem si Janeta Sandanskega, saj je imel zanimivo podobo. Bil je plešast, a imel je dolgo in srčasto oblikovano brado. Moji izbiri in sliki so se vsi smejali. Tudi starejša sestra in mlajši brat imata lepe spomine na to obdobje. Predvsem se jima je v spomin vtisnil izlet na Ohrid.

c) Zaradi pouka makedonščine nisem imela težav niti pri slovenščini niti pri kakem drugem predmetu. Enako velja za sestro in brata. Izkazal se je kvečjemu kot prednost npr. pri geografiji in zgodovini. Naj omenim, da je (redna) šola vedela za to, da obiskujem makedonski pouk, in je to spodbujala. Vsako leto je v izkaz o šolskem uspehu

Одговорите ги распоредивме така што ги избравме анкетираниите од различни градови кои ја посетувале наставата во првите нејзини години, потоа посетители на наставата од првата декада на овој век и најпосле сегашни посетители на наставата. Одговорите се дадени по ист редослед како и прашањата.

4.1.1 Рада Малијанска, 29 години од Љубљана, универзитетски дипломиран правник

a) Од 1993 до 1998 заедно со постарата сестра и помладиот брат редовно ја посетувавме дополнителната настава по македонски јазик организирана во Основното училиште „Трново“ во Љубљана секој петок попладне.

б) Образованието секако ми користеше, бидејќи запознав многу врстници со кои се здруживме, ги научив основите на македонскиот јазик и пред сè ја запознав македонската култура. Имаше многу читање на македонска поезија и настапи со рецитали и пеене песни. Се сеќавам и на часовите од историја и дури на конкретен настан кога учителката Светлана Митрушевска ни зададе задача да избереме еден народен херој и да го нацртаме. Јас го избрав Јане Сандански затоа што имаше интересен лик. Беше ќелав, а имаше долга срчasto обликувана брада. На мојот избор и сликата сите се смееја. И постарата сестра како и помладиот брат имаат убави спомени на тој период. Пред сè во спомен им има останата екскурзијата во Охрид.

в) Заради посетувањето на наставата немав проблеми со словенечкиот јазик ниту со другите предмети. Истото важи и за сестра ми и брат ми. Се покажа како предност кај географија и историја. Би спомнала дека редовната настава знаеше за тоа дека ја посетувам дополнителната настава и тоа го стимулираше. Секоја година во свидетелството за постигнат успех

The first answers are by the respondents from different cities who took the class during its first few years, followed by the answers from the students from the first decade of the new millennium, and completed by the answers of the current students.

4.1.1 Rada Malijanska, 29 years, Ljubljana, lawyer

a) I attended the remedial class in Macedonian from 1993 to 1998 along with my older sister and younger brother, which was held at Trnovo Elementary School on Friday afternoons.

b) I certainly found the education useful, because I met many peers I got along with well; I learned the basics of the Macedonian language and gained a good insight into the Macedonian culture. There was a lot of reading Macedonian literature, performing in recitals, and song-singing. I also recall the history lessons and one occasion when our teacher Svetlana Mitruševska gave us the assignment to choose a national hero and draw them. I chose Jane Sandanski, because of his interesting appearance. He was bald, but he also had a long heart-shaped beard. Everyone laughed at my choice and the drawing. Even my older sister and younger brother have good memories of that time. They especially remember the trip to Ohrid.

c) My Macedonian class did not cause me any trouble in Slovenian or any other subject. The same goes for my brother and sister. It was more of an advantage especially in geography and history. Let me mention that my school was aware that I was taking Macedonian and encouraged me. Each year, it was noted in my yearly report that I attend this extracurricular activity and the

posebej zapisala, da sem bila vključena tudi v to interesno dejavnost, za vsako interesno dejavnost pa je bil učenec na koncu leta pohvaljen.

d) Glede na to, da je (redna) šola pouk makedonščine dojemala kot nekaj pozitivnega, so se tako odzivali tudi sošolci.

4.1.2 Biljana Cvjetičanin, 36 let, Britof pri Kranju

a) Dopolnilni pouk makedonščine sem najprej obiskovala v zelo neformalni obliki. Ko so v Kranju leta 1992 ustanovili Kulturno društvo »Sv. Ciril in Metod«, smo se začeli zbirati tudi makedonski otroci, ki smo bili rojeni v Sloveniji, in si želeli poglobiti znanje o naši kulturi. Zbirali smo se v Kranju in se sami učili recitacij, pesmi in plesov. V tem obdobju sem si od sorodnikov v Makedoniji izposojala njihova šolska berila, da sem nadgrajevala svoje znanje, predvsem pa se učila tudi knjižnega jezika. Doma smo namreč s starši govorili v narječju. Nekaj let kasneje smo tudi v Kranju dobili učitelja dopolnilnega pouka (ne vem, katerega leta je bilo to, vendar sem bila že srednješolka). Takrat smo se začeli učiti veliko bolj sistematično. Spoznavali smo jezik, zgodovino, geografske značilnosti Makedonije, se učili pesmi in izvajali dramske igre.

b) Dopolnili pouk makedonščine smo učenci jemali zelo resno. Učitelja smo zelo spoštovali in od njega srkali znanje, ki nam ga je bil pripravljen podajati. Spomnim se dramskih iger, v katerih smo zelo uživali, in kvizov, ki smo jih izvajali ter kasneje tekmovali v znanju tudi z makedonskimi otroki iz drugih krajev po Sloveniji. Pridobljeno znanje mi koristi še danes. Ponosna sem na to, da sem Makedonka, in rada se pogovar-

беше запишано дека сум вклучена во таа интересна дејност а за секоја интересна дејност учениците на крајот на годината беа пофалени.

г) Со оглед на тоа дека редовното училиште дополнителната настава по македонски јазик ја прифаќаше како нешто позитивно така на тоа гледаа и моите соученици.

4.1.2 Биљана Цвјетичанин, 36 години од Бритоф кај Крањ

a) Дополнителната настава по македонски јазик најнапред ја посетував во многу неформален облик. Кога во Крањ 1992 година се формира Македонското културно уметничко друштво „Св. Кирил и Методиј“ започнавме децата родени во Словенија, а по потекло од Македонија да се собираме со желба да го продлабочиме знаењето за нашата култура. Се собиравме во Крањ и сами се учевме рецитации, песни и танцови. Во тоа време од роднините во Македонија ги позајмив нивните школски учебници за да го надградам своето знаење, а пред сè да го научам книжевниот јазик. Дома родителите зборуваа на наречје (дијалект). Неколку години подоцна и во Крањ добивме учител за изведување на дополнителната настава по македонски јазик (не знам точно кога, но веќе бев во средно училиште). Тогаш започнавме да учиме по систематично. Ги запознававме јазикот, историјата, географските карактеристики на Македонија, учевме песни и изведувавме драмски игри.

б) Дополнителната настава ја сфаќавме многу сериозно. Учителот го почитувавме и од него впивавме знаење коешто ни го даваше. Се сеќавам на драмските игри во кои уживавме и квивозите кои ги изведувавме и подоцна се натпреварувавме со другите деца од Македонија од другите градови во Словенија. Здобиењето знаење и денес ми користи. Се гордеам дека сум Мakedонка и сакам да зборувам за нашата

students were commended for each activity at the end of the year.

d) Since my school regarded my Macedonian class as something positive, my schoolmates reacted in the same way.

4.1.2 Biljana Cvjetičanin, 36 years, Britof pri Kranju

a) I first attended the remedial class in Macedonian in a very informal form. When the “Saint Cyril and Methodius” cultural society was founded in Kranj in 1992, we, the Macedonian children born in Slovenia started gathering there, because we wanted to learn more about our culture. We would meet in Kranj and teach ourselves to recite, read and write poems, and to dance. During this time, I borrowed the text books from my relatives in Macedonia so that I would deepen my knowledge and especially to learn the literary language. We spoke in a dialect at home. A few years later, we too got a remedial class teacher in Kranj (I’m not sure what year this was, but I know I was in high school). Then we started learning much more systematically. We learned about the language, history, geographical characteristics of Macedonia, learned songs, and put on plays.

b) The students took the Macedonian class very seriously. We had a lot of respect for the teacher and absorbed all the knowledge that he was willing to give us. I remember the plays and how much we loved them and the quizzes we would put on and later compete with the Macedonian kids from other towns in Slovenia. I still benefit from the knowledge I got there. I am proud to be Macedonian and I like to talk about our history, culture, knowledge of the home country at any time. The knowledge I got

jam o naši zgodovini, kulturi, poznavanju materine dežele vedno in povsod. Znanje, ki sem si ga pridobila pri pouku (ogromno so me naučili tudi moji starši), predajam mojim otrokom in jih učim, da so zaradi dela kulture, ki ga imajo po mami, še bogatejši.

c) Zaradi obiskovanja pouka nisem imela nikoli nobenih težav. Velikokrat so bile to bolj prednosti. V osnovni in srednji šoli sem se rada izpostavila z znanjem, ki sem ga pridobila na makedonskem pouku, in imela koristi tudi pri drugih predmetih.

d) Zaradi znanja in izkušenj so me gledali samo pozitivno. Ker sem bila v makedonskem društvu navajena javnih nastopov (pesmi, plesi, povezovanje programov), so to zaznali tudi učitelji in me vključili v aktivnosti na šoli.

4.1.3 Irena Joveva, 26 let, diplomantka FDV z Jesenic

a) Vem, da sem dopolnilni pouk makedonščine v Sloveniji obiskovala devet let, tako da tam nekje od 6. do 15. leta. Na Osnovni šoli Koroška Bela, na Jesenicah, izvajalec pa je bil Zekirija Šainoski.

b) Glede na to, da je to že kar nekaj let nazaj, nimam konkretno enega spomina, jih je kar precej, lepih seveda. Zagotovo se najbolj spomnim kvizov, ki smo jih imeli vsako leto, jaz sem imela "načez" zgodovino, spomnim se priprav in otroške tekmovalnosti med nami. Spomnim se tudi naših recitacij različnih pesmi na različnih proslavah in podobno. Skratka, zelo lepi spomini. Izobraževanje mi je pa gotovo koristilo, tako v šoli kot tudi osebno. Zdi se mi odlično, če otrok ohranja kulturo svojih staršev, svoje korenine ... Makedonsko

историја, култура, познавање на мајчината држава секогаш и секаде. Знаењето кое го здобив при наставата (огромно, ме научiја и родителите) го пренесувам и на децата и ги учам, zaradi делот од културата што го имаат по мајка им, да бидат побогати.

в) Zaradi посетувањето на дополнителната настава никогаш немав проблеми. Многупати тоа беа предности. Во основното и средното училиште често се истакнував со знаењето стекнато во дополнителната настава по македонски јазик и имав корист и кај другите предмети.

г) Zaradi знаењето и придобиените искуства во училиштето ме прифаќаа позитивно. Бидејќи во македонското друштво бев навикната јавно да настапувам (песни, танцови ора, водење на приредби), тоа го увидоа и моите учители и ме вклучија во активностите на училиштето.

4.1.3 Ирена Јовева, 26 години од Јесенице, дипломка на Факултетот за општествени науки во Љубљана од Јесенице

а) Знам дека дополнителната настава по македонски јазик ја посетував девет години, од мојата 6 до 15 година, во Основното училиште „Корошка Бела“ во Јесенице каде што наставата ја изведуваше Зекирија Шаиноски.

б) Бидејќи се работи за постари настани немам конкретно еден спомен, а имам многу пред сè убави. Секако, најповеќе се сеќавам на квизовите кои ги имавме секоја година. Јас бев во екипата задолжена за историја и многу добро се сеќавам на таа детска натпреварувачка атмосфера. Се сеќавам и на нашите рецитации на поезија, на различни прослави и слично. Накратко, многу убави спомени. Наставата дефинитивно ми користеше како во училиштето, така и на мене лично. Ми се чини многу уба-

in class (I also learned a lot from my parents) is something I pass on to my children and teach them that they are even richer because of their culture.

c) I never had any problems because of the class. It was also more of an advantage. In elementary and secondary school, I wanted to expose myself to the knowledge I got in Macedonian class and it also benefited me in other subjects.

d) My knowledge and experience only made people see me in a positive way. Since I was used to public appearances from my Macedonian society (poems, dancing, hosting), my teachers picked that up and included me in other school activities.

4.1.3 Irena Joveva, 26 years, Faculty of Social Sciences graduate from Jesenice

a) I know I went to remedial class in Macedonian for nine years, so somewhere from 6 to 15. This was at Koroška Bela Elementary School in Jesenice and the teacher was Zekirija Šainoski.

b) Considering this was quite a few years back, I cannot recall a specific memory; I have quite a few, nice ones, of course. One of the most vivid memories were the quizzes we had every year; I was in charge of History. I remember the preparations and the competitiveness between the kids. I remember our poem recitals at different celebrations and such. Very nice memories, in short. I certainly benefitted from the education, in school and on a personal level. I think it is wonderful for a child to preserve the culture of their parents, their roots ... I speak and read Macedonian fluently and I can thank my education for that. I know

govorim in berem tekoče in zasluge za to ima zagotovo tudi to izobraževanje. Makedonijo tudi precej poznam, od zgodovine do slovnice, in tudi za to ima zasluge to izobraževanje.

c) Pouk je potekal enkrat, največ dvakrat na teden, če se prav spomnim, in nikoli nisem imela težave zaradi tega, ne pri slovenščini ne pri katerem koli drugem predmetu. Verjetno tudi zato, ker sem veliko brala, slovenščina mi res ni predstavljala niti najmanjših težav, pa čeprav smo se na primer doma pogovarjali makedonsko. Kvečjemu nasprotno – imela sem koristi oziroma sem znala izkoristiti to prednost. Spomnim se, da sem velikokrat, če smo morali napisati kako seminarsko nalogo ali narediti referat, na primer pri zgodovini ali geografiji, izkoristila poznavanje Makedonije in velikokrat pisala o njej.

d) To bi sicer morali vprašati njih, ampak mislim, da so bili vsi zelo ponosni name. Nihče ni name gledal kakor koli slabšalno, ker so moji starši iz Makedonije in ker tudi sama hodim k dopolnilnemu pouku makedonščine. Nikoli. Vedno so me hvalili in vse je bilo odlično. Mimogrede, tudi na fakulteti in pri delu, ki ga trenutno opravljam, mi večkrat pride prav moje znanje makedonščine in znanje o Makedoniji na splošno, zlasti glede na zadnja dogajanja tam in glede na precej napete razmere ... Na 24ur na primer večkrat poročamo o tem in sodelavci so mi zagotovo hvaležni, če imajo nekoga, ki jim lahko "s prve" prevede in razloži, za kaj gre.

4.1.4 Valentina Petrova, 20 let, Nova Gorica

a) Sem Valentina Petrova, rojena 27. 7. 1995 v Kočani v Makedoniji. Trenutno ži-

vo ako deteto ja сочувува културата на родителите, своите корени... Македонски зборувам и читам течно, а заслуги за тоа секако има и дополнителната настава. Македонија релативно добро ја познавам, од историјата до граматиката, за што повторно има заслуги дополнителната настава.

в) Наставата се изведуваше еднаш, максимално двапати неделно, а ако добро се сеќавам никогаш немав проблеми заради тоа ниту кај словенечкиот јазик ниту кај другите предмети. Веројатно затоа што многу читав, словенечкиот јазик не ми претставуваше ниту најмал проблем иако дома зборувавме македонски. Напротив, имав корист која знаев да ја искористам како предност. Се сеќавам дека многу пати ако требаше да напишеме семинарска работа или реферат, од на пример, географија или историја го користев познавањето на Македонија и многу пати пишував за неа.

г) Тоа би требало нив да ги прашате но мислам, дека сите се гордееа со мене. Никој не ме третираше во лоша смисла заради тоа дека родителите се од Македонија или дека ја посетувам дополнителната настава. Никогаш. Секогаш бев пофалена и сè беше супер. Покрај тоа, на факултетот и во работата со која се занимавам, повеќе пати моето познавање на македонскиот јазик и општо на Македонија е добредојдено, посебно по последните настани и со оглед на напнатата политичка ситуација (влегување на терористички групи во Куманово). Во емисијата „24 часа“, на пример, често известуваме за тоа и моите соработници ми се благодарни ако имаат некој кој од прва рака ќе преведе и објасни за што се работи.

4.1.4 Валентина Петрова, 20 години од Нова Горица

a) Јас сум Валентина Петрова родена 1995 година во Кочани, Македонија. Во моментот

Macedonia fairly well, from its history to its grammar, and my education is also to thank for that.

c) Class was held once or twice a week if I remember correctly and I never had a problem because of that, not in Slovenian or any other subject. I never had any problems with Slovenian, probably because I read a lot, even though we spoke in Macedonian at home. Quite to the contrary: I benefited from it and used it to my advantage. I remember how we sometimes got assignments at school to write a paper, in History or Geography, for instance; I would use my knowledge of Macedonia and often wrote about it.

d) You should ask them that, but I think everyone was very proud of me. No one looked at me in any kind of negative way, because my parents are from Macedonia or because I took remedial classes of Macedonian. Never. I was always praised and everything was excellent. By the way, I also often use my knowledge of Macedonian and Macedonia during my university studies and my work; it comes in handy especially with the recent events there and pretty tense situations ... The online portal 24ur.com often reports on it and my colleagues there are certainly grateful to have someone who can translate things to them and explain the situation first hand.

4.1.4 Valentina Petrova, 20 years, Nova Gorica

a) I am Valentina Petrova, born 27 July 1995 in Kočana in Macedonia. I currently live in Nova Gorica. I moved to Slovenia in 2006. I went to remedial classes of my mother tongue at Fran Erjavec Elementary School until 2009.

vim v Novi Gorici. V Slovenijo sem se preselila leta 2006. Zaradi maternega jezika sem obiskovala dopolnilni pouk makedonščine na Osnovni šoli Frana Erjavca vse do leta 2009.

b) Bila sem udeležena na nekaj tekmovanjih v Sloveniji in Makedoniji. Leta 2009 sem dobila pohvalo za redno obiskovanje pouka ter maja 2009 dosegla 1. mesto na državnem tekmovanju v Kumanovem. Vse zahvale pa gredo seveda najboljšemu učitelju, Zakiriju Šainoskemu, ki nas je vedno spodbujal ter nikoli ni dovolil, da pozabimo cirilico kot tudi makedonščino.

c) Dopolnilni pouk makedonščine si bom najbolj zapomnila po tekmovanjih, vlogi voditeljice na vseh makedonskih večerih, ki so se dogajali v Novi Gorici, ter po najboljši pesmici, s katero sem osvojila tudi 1. mesto v Kumanovem, Denovi od Koča Racina.

d) Makedonščina mi nikoli ni predstavljala težave. Vsi so bili ponosni name, ker so vedeli, da je moj materni jezik makedonščina. Bila sem ponosna, ker sem dokazala, da ob slovenski šoli obiskujem tudi pouk makedonščine.

4.1.5 Merita Ravmanoska, 15 let, Kozina

a) Dopolnilni pouk makedonščine sem obiskovala od leta 2007 do 2015, na Osnovni šoli Dragomirja Benčiča - Brkina, Hrpelje.

b) V spominu mi bodo zagotovo ostali izlet v Makedonijo in naša druženja. Menim, da mi to koristi, saj tako ne bom pozabila na svoj materni jezik. Sodelovanje na različnih kulturnih nastopih mi je prineslo veliko znanja.

живеам во Нова Горица, Словенија, каде што се преселив во 2006 година. Заради мајчиниот јазик започнав да ја посетувам дополнителната настава по македонски јазик во Основното училиште „Фран Ерјавец“ сè до 2009 година.

б) Учествував на разни натпревари во Словенија и Македонија. Во 2009 година добив пофалница за редовно посетување на наставата, а во месец мај го освоив првото место на државниот натпревар за иселеници во литература во Куманово, Македонија. Сета благодарност оди кон најдобриот учител Зекирија Шаиноски кој секогаш нè стимулираше и не дозволуваше да ја заборавиме кирилицата, како и македонскиот јазик.

в) На дополнителната настава најмногу се сеќавам заради моите натпревари и улогата на водителка на програмата на сите приредби кои се одвиваа во Нова Горица и по една од најубавите песни со која го освоив првото место во Куманово, „Денови“ од Кочо Рацин.

г) Македонскиот јазик никогаш не ми бил проблем. Сите се гордееја со мене, бидејќи знаеја дека мојот мајчин јазик е македонскиот јазик. Сама се гордеам дека докажав дека покрај словенечкото училиште одам и на дополнителна настава.

4.1.5 Мерита Равманоска, 15 години од Козина

а) Дополнителната настава по македонски јазик ја посетував од 2007 до 2015 година во основното училиште „Драгомир Бенчич - Бркин“, Хрпелје.

б) Во спомен сигурно ќе ми остане излетот во Македонија и нашите дружења. Мислам дека тоа ми користи оти така нема да го заборавам мајчиниот јазик. Учествувањето на разни културни настапи ми донесе многу знаење.

b) I participated in a few competitions in Slovenia and Macedonia. In 2009, I was commended for regular class attendance and won first place in the national competition in Kumanov. Of course, all thanks go to the best teacher, Zakiri Sainoski, who always encouraged us and never let us forget the Cyrillic alphabet and Macedonian.

c) I will most remember the remedial class in Macedonian for the competitions, being the hostess at Macedonian evenings in Nova Gorica, and my best poem that won me first place in Kumanov.

d) I never had any problems because of my Macedonian. Everyone was proud of me, because they knew Macedonian was my mother tongue. I was proud that I proved I can go to a Slovenian school and take Macedonian class.

4.1.5 Merita Ravmanoska, 15 years, Kozina

a) I took Macedonian from 2007 to 2015 at Dragomir Benčič - Brkina Elementary School, Hrpelje.

b) I will always remember the field trips to Macedonia and our socializing. I think it benefitted me, because this way I won't forget my mother tongue. I got a lot of experience from participating in different cultural events.

c) I did not have any problems from going to Macedonian class, there were more benefits than problems.

d) At first they were very surprised, but they adjusted in time. They found it interesting that we have so many different dances, dishes, ethnic costumes, etc. they

c) Zaradi obiskovanja dopolnilnega pouka makedonščine nisem imela nobene težave, več je bilo koristi kot težav.

d) Sprva so bili zelo presenečeni, a sčasoma so se privadili. Zdi se jim zelo zanimivo, da imamo toliko različnih plesov, jedi, narodnih noš itd. Bili so veseli, da smo jim Makedonijo prikazali tako od blizu. Nekateri od njih so Makedonijo celo obiskali.

4.1.6 Mite Stojanov, 10 let, Koper

a) Dopolnilni pouk makedonščine obiskujem od leta 2014 na Osnovni šoli Koper.

b) Obisk pouka mi je zagotovo koristil, saj sem se naučil veliko besed in kako se napišejo, pa še dosti drugih stvari, povezanih z zgodovino, zemljepisom in kulturo.

c) Obisk pouka mi ni škodoval pri drugih predmetih.

d) Sošolci so bili navdušeni, saj smo si na nagradnem tekmovanju priborili prestižne nagrade.

в) Заради посетувањето на дополнителната настава по македонски јазик немав никакви проблеми; имаше повеќе корист од проблеми.

г) Моите соученици најпрвин беа изненадени, а потоа се навикнаа. Им се чини интересно дека имаме толку многу различни танци, ора, јадења и народни носии. Беа весели дека Македонија им ја прикажавме од близу. Некои од нив и ја посетија Македонија.

4.1.6 Мите Стојанов, 10 години од Копар

a) Дополнителната настава по македонски јазик ја посетувам од 2014 година во основното училиште во Копар.

б) Посетата на наставата секако ми користи, бидејќи научив многу зборови и како се пишуваат и многу други работи поврзани со историјата, географијата и културата.

в) Посетата на наставата не ми пречеше кај другите предмети.

г) Соучениците беа одушевени, затоа што на наградниот натпревар добивме вредни награди.

were glad that we could tell them about Macedonia first hand. Some of them even visited Macedonia.

4.1.6 Mite Stojanov, 10 years, Koper

a) I have been going to Macedonian class since 2014 in Koper Elementary School.

b) I certainly benefited from the class, because I have learned many words and how to write them, as well as many other things about history, geography, and culture.

c) Taking the class did not hurt my other school subjects.

d) My schoolmates were excited, because we won prestigious awards at a prize contest.

4.2 Odzivi posameznikov

4.2.1 Janja Babić, ravnateljica Osnovne škole v občini Hrpelje - Kozina

Na posebno prošnjo, da širše opiše potek dopolnilnega pouka makedonščine v osnovni šoli v občini Hrpelje - Kozina, je odgovorila lani upokojena ravnateljica omenjene šole Janja Babić. Sama je svoj prispevek razdelila v tri podglavja.

Integracija otrok priseljencev je več kot le učenje slovenščine

V šolskem letu 2013/2014 je bilo na šoli 19 učencev in učenk priseljencev. Poleg rednega pouka in ur slovenščine kot drugega/tujega jezika (Suzana Godina Jelušič) so otroci priseljenci obiskovali še ure materinščine. Na šolo je letos enkrat tedensko prihajal iz Ljubljane učitelj makedonščine Zekirija Šainoski. Pouk makedonščine je potekal ob četrtkih od 13.00 do 14.30. Pouku se je dodatno pridružilo 7 slovenskih učenk, ki jih zanima makedonski jezik.

Z učiteljem je knjižničarka zelo dobro sodelovala, posvetovala sta se glede učnih težav pri posameznih učencih, skupaj sta se dogovarjala za nadomeščanje posameznih ur, ki jih ni uspel izvesti ob določenem terminu.

Dejavnosti, ki ju izvajamo na šoli za boljše vključevanje otrok priseljencev in razvoj medkulturnega dialoga, sta:

- pouk slovenščine za učence, enkrat tedensko (eno šolsko uro),
- pouk maternega jezika, enkrat tedensko (dve šolski uri) – zunanji sodelavec.

V šolski knjižnici imamo zbirko makedonskih knjig, ki si jih učenci priseljen-

4.2 Одзиви на поединци

4.2.1 Јања Бабиќ, Директорка на основното училиште во општината Хрпелје - Козина

Минатата година, на посебна молба за поширок опис на дополнителната настава по македонски јазик одговори пензионираната долгогодишна директорка на Основното училиште „Драгомир Бенчич Бркин“ од Хрпелје - Козина, Јања Бабиќ. Самата својот одговор го подели во три дела.

Интеграцијата на деца од доселеници е нешто повеќе од учење на словенечки јазик

Во училишната 2013/14 година во училиштето беа запишани 19 деца со мигрантска позадина. Покрај редовата настава по словенечки јазик како втор, туѓ јазик (Сузана Година Јелушич), децата на доселениците посетуваа часови по мајчин јазик. Во училиштето еднаш неделно, секој четврток од 13 до 14.30 часот, доаѓаше од Љубљана учителот по македонски јазик, Зекирија Шаиноски. На наставата дополнително се придружија 7 словенечки ученички кои ги интересираше македонскиот јазик. Библиотекарката и учителот добро соработуваа, се советуваа во врска со наставните проблеми и проблемите на поедини ученици, се договараа за надоместување во случај на изгубени часови во одреден термин.

Дејностите кои ги изведуваме на нашето училиште за подобро вклучување на доселените деца и развој на меѓукултурниот дијалог се:

- Настава по словенечки јазик, еднаш неделно по еден школски час.
- Настава на мајчин јазик еднаш неделно по два школски часа / надворешен изведувач.

Во училишната библиотека имаме збирка на македонски книги, кои доселените ученици ги земаат за читање. Учениците од повисо-

4.2 Feedback from individuals

4.2.1 Janja Babić, principal of Hrpelje - Kozina Elementary School

At our special request, recently retired principal of Hrpelje - Kozina Elementary School, Janja Babić, described the course of the remedial class in Macedonian at the school. She sectioned her contribution into three sections.

Integrating immigrant children involves more than learning Slovenian

In the 2013/2014 school year, there were 19 immigrant children at the school. In addition to their regular classes and Slovenian as their second/foreign language (Suzana Godina Jelušič), the immigrant children also took their mother tongue lessons. This year, a teacher of Macedonian, Zekirija Šainoski, came from Ljubljana once a week. Macedonian class was held on Thursdays from 1 pm to 2.30 pm. 7 Slovenian students also joined the class, because they were interested in the Macedonian language.

The teacher worked very well with the librarian; they consulted about the learning difficulties of individual students, they coordinated substitute classes that the teacher couldn't do on the set date.

The activities we carry out at the school to better include the immigrant teachers and develop the intercultural dialogue are:

- Slovenian class for the students, once weekly (one hour),
- Mother tongue class, once weekly (two hours) – outside associate.

We have a collection of Macedonian books in the library that the immigrant children

ci pogosto izposojajo. Učenci višje stopnje imajo možnost prebrati te knjige in jih predstaviti za bralno značko. V letošnjem letu se je dvanajst učencev priseljencev vključilo v program bralna značka. Na voljo so tudi slovarji maternih jezikov otrok priseljencev.

Splošne prilagoditve za te otroke so poleg prilagojene bralne značke še možnost individualnega pisanja preverjanja znanja zunaj razreda, podaljšan čas pisanja, več slikovnega gradiva, pomoč pri branju navodil (šolska svetovalna služba).

Možnosti za medkulturni dialog in še boljše poznavanje slovenskega jezika in kulture so velike, le zaznati jih je treba in udeležati v praksi.

Letos smo bili povabljeni na izlet v prelepo Makedonijo. Na šoli smo organizirali srečanje makedonskih društev iz različnih krajev Slovenije, ki so se predstavila s kulturnim programom in folklornimi plesi.

Učenci obiskali Makedonijo in predsednika republike

Med jesenskimi počitnicami od 27. 10. 2013 do 01. 11. 2013 so učenci naše šole in še učenci dveh ljubljanskih osnovnih šol, skupaj z makedonskim učiteljem Zekirijo Šainoskim in ravnateljico Janjo Babič, obiskali Makedonijo. Prijetno presenečeni smo bili nad novico, da nas bo sprejel makedonski predsednik Georgij Ivanov. Obiskali smo tri makedonske osnovne šole ter se srečali z njihovimi učenci in učitelji. Spoznavali smo domove in kraje naših makedonskih učencev, številna mesta in kulturne ter zgodovinske znamenitosti Ohrida, Sv. Nauma, Bitole, Struge, Skopja ... Občudovali smo številna naravna in ume-

ките oddeljenja imaat možnost so čitanje na knjigite da se vključat vo natprevaruvañeto za „čitачка значка“. Годинава дваесет доселени ученици се вклучени во програмата „čitачка значка“. На располагање им се и речници по мајчин јазик.

Општите прилагодувања за децата се покрај споменатата „čitачка значка“, можноста за индивидуална писмена проверка на знаењето надвор од училищата, продолжено време на пишување, повеќе сликовно градиво и помош при читањето на упатствата (советничка школска служба). Можностите за меѓукултурен дијалог и подобро познавање на словенечкиот јазик и култура се големи, само треба да бидат побарани и практично изведувани.

Годинава бевме поканети на излет во преубавата држава Македонија. Во училиштето организираме средба на македонските друштва од различни краеве во Словенија, кои се претставува со културна програма и фолклорни танци.

Учениците ја посетија Македонија и нејзиниот Претседател

За време на есенскиот распуст од 27. 10. 2013 до 01. 11. 2013 со учениците од нашето училиште и учениците од две основни училишта од Љубљана, учителите Зекирија Шаиноски и Јања Бабиќ, ја посетивме Македонија. Бевме пријатно изненадени од веста дека ќе не прими македонскиот Претседател Ѓорѓе Иванов.

Посетивме три основни училишта и се сретнавме со нивните ученици и учители. Ги запознавме домашните краеве на нашите македонски ученици, бројни места и културно-историските споменици во Охрид, Св. Наум, Битола, Струга, Скопје... Бевме одушевени од бројните природни и вештачки езера, разновидноста на земјата и го запознавме културно-историското богатство на државата и нејзините жители.

often take out. Children in the higher grades have the option of reading these books and present them for their book badge. This year, twelve students participated in the book badge program. We also supply dictionaries of the children's mother tongues.

In addition to the adjusted book badge program, these general adjustments include the option of taking tests individually outside the class, longer time to complete the test, more photographic material, assistance with reading the instructions (school's counsellor's office).

There are many possibilities for intercultural dialogue and a better knowledge of the Slovenian language and culture, they just need to be perceived and actualized.

This year, we were invited to go on a field trip to the beautiful Macedonia. We organised a meeting of Macedonian societies from different Slovenian cities at the school; the societies introduced themselves with a cultural programme and folk dancing.

The children visited Macedonia and the president of the republic

During the autumn break from 27 October 2013 to 01 November 2013, the students from our school and two more schools from Ljubljana and their Macedonian teacher Zekirija Šainoski and principal Janja Babič visited Macedonia. We were pleasantly surprised by the news that the Macedonian president Georgij Ivanov would see us. We visited three Macedonian elementary schools and met with their students and teachers. We saw the homes and hometowns of our Macedonian students, several cities, and the cultural and histor-

tna jezera, razgibano pokrajino ter spoznavali zgodovinsko in kulturno bogastvo dežele in njenih ljudi. Makedonija je prečudovita dežela prijaznih ljudi. Sonce ni samo na njihovi zastavi, ampak nam je sijalo in nas grelo tudi vse dni našega potovanja. Pot je bila sicer naporna, naši vtisi pa tako lepi, da smo se vsi strinjali, da je bilo nepozabno.

Zahvaljujemo se učitelju Šainoskemu, ki nas je povabil na to prekrasno potovanje, makedonskemu ministrstvu za šolstvo, makedonskemu ministrstvu za zunanje zadeve in tudi naši občini, ki so finančno omogočili izvesti nepozabno potovanje. Obljubili smo si, da to srečanje ne bo zadnje.

Македонија е чудесна држава на благородни луѓе. Сонцето не е само на нивното знаме туку сјаеше и над нас и нè грееше за целото време од нашиот престој. Патот беше напорен, но нашите впечатоци беа толку убави, што сите се сложивме дека беше незаборавно. Се благодарваме на учителот Зекирија кој нè покани на ова преkrasно патување, на македонското Министерство за образование, македонското Министерство за надворешни работи и на нашата Општина кои финансиски ни овозможија да го изведеме ова незаборавно патување. Си ветивме дека нема да биде последно.

ic landmarks of Ohrid, Saint Naum, Bitola, Struga, Skopje ... We admired the many natural and artificial lakes, the diverse landscapes, and learned about the historic and cultural riches of the land and its people. Macedonia is a wonderful country filled with kind people. The Sun is not only on their flag, but shone for us and warmed us during our trip. The journey was arduous, but our impressions were so nice that we all agreed it was unforgettable.

We would like to thank our teacher Šainoski, who invited us on this wonderful journey, the Macedonian Ministry of Education, the Macedonian Ministry of Foreign Affairs, as well as our municipality, all of who made this unforgettable trip financially possible. We promised to meet again.

*Obisk pri predsedniku
Republike Makedonije*

Vir: Arhiv Janje Babić.

*Спомен слика од посетата кај
Претседателот на Република Македонија*

Извор: Архива на Јања Бабиќ.

*Visit at the president of the
Republic of Macedonia*

Source: Archive of Janja Babić.

Podelitev spričeval učencem dopolnilnega pouka makedonščine v Sloveniji

V soboto, 14. 6. 2014, je na naši šoli potekala prireditev za makedonske priseljence v Sloveniji. Namenjena je bila predvsem učencem, ki obiskujejo dopolnilni pouk makedonščine na slovenskih osnovnih šolah in jih poučuje učitelj Zekirija Šainoski, ter njihovim staršem, starim staršem in prijateljem.

Prispeli so iz različnih krajev Slovenije, pouk makedonščine namreč poteka na naši šoli, poleg tega pa še v Kopru, Ljubljani, Postojni in Kranju.

Prireditve v makedonskem in slovenskem jeziku je potekala v večnamenskem prostoru naše šole. Za kulturni program so poskrbeli Brkinski kvartet, baletke, učenci, ki so recitirali makedonske pesmi, makedonsko kulturno društvo Kočo Racin iz Kopra in makedonsko kulturno društvo iz Kranja. Plesalci njihovih folklornih skupin so zaplesali makedonsko kolo in še nekaj tradicionalnih plesov. Kulturnemu programu je sledila podelitev spričeval učencem makedonščine ob zaključku šolskega leta.

Prireditve so se udeležili tudi predstavniki veleposlaništva Republike Makedonije v Sloveniji Aleksander Dimovski, predsednik Zveze makedonskih kulturnih društev v Sloveniji Krste Dimitrovski, predsednica kopskega makedonskega društva Kočo Racin iz Kopra Violeta Matijević, gostiteljica, ravnateljica naše šole Janja Babič in predstavnik občine Hrpelje - Kozina, podžupan Peter Boršič. Ob koncu smo sodelujoči v kulturnem programu in z gosti skupaj zaplesali in zapeli, sledila pa sta večerja in druženje. Ob slikah, prikazanih v prejšnjem

Делење на свидетелства на учениците од дополнителната настава по македонски јазик во Словенија

Во сабота, 14.06.2014 година, во нашето училиште беше организирана приредба за makedonsките доселеници во Словенија. Наменета беше пред сè за учениците кои ја посетуваат дополнителната настава на македонски јазик во словенечките основни училишта во кои предава учителот Зекирија Шаиноски, и на нивните родители, роднини и пријатели. Дојдоа од различни градови во Словенија, каде што таква настава се изведува – Копар, Љубљана, Постojна и Крањ. Приредбата на македонски и словенечки јазик се изведуваше во повеќенаменската просторија на нашето училиште. За културната програма се погрижија Бркинскиот kvartet, балерини и ученици кои рецитираа македонски песни, МКД „Кочо Рацин“ од Копар и МКД „Св. Кирил и Методиј“ од Крањ. Играорците со нивните фолклорни групи заиграа неколку македонски ора и традиционални танци. Следеше доделување на свидетелствата на посетителите на дополнителната настава со што се одбележа крајот на учебната година.

На приредбата учество земаа претставникот на Амбасадата на Република Македонија во Словенија, Александар Димовски, Претседателот на Сојузот на македонски културни друштва во Словенија, Крсте Димитровски, Претседателката на македонското културно друштво „Кочо Рацин“ од Копар, Виолета Матијевиќ, домаќинката на приредбата, Јања Бабиќ, и претставник на општината Козина Хрпелје, заменик градоначалникот, Петер Боршич. На крајот заедно со учесниците од програмата заигравме и запеавме по што следеше вечера и дружење. Ги прикажуваме и сликите кои сведочат за придонесот на словенечките ученици на приредбата.

Diploma ceremony for students of the remedial class in Macedonian in Slovenia

On Saturday, 14 June 2014, we held a ceremony for the Macedonian immigrants in Slovenia. It was intended especially for students who take remedial classes of Macedonian in Slovenian schools and who are taught by teacher Zekirija Šainoski and for their parents, grandparents, and friends.

They travelled from different cities around Slovenia; the classes are namely held at our school and also in Koper, Ljubljana, Postojna, and Kranj.

The ceremony in Macedonian and Slovenian was held in a multipurpose space in our school. The cultural program included the Brkini Quartet, ballerinas, students reciting Macedonian poems, the Kočo Racin Macedonian cultural society from Koper and the Macedonian cultural society from Kranj. The dancers from their folk dance groups demonstrated the Macedonian circle dance and a few other traditional dances. The cultural program was followed by an end-of-the-year diploma ceremony for the students of Macedonian.

The ceremony was attended by a representative of the embassy of the Republic of Macedonia in Slovenia Aleksander Dimovski, president of the Macedonian Emigrant Association in Slovenia Krste Dimitrovski, president of the Kočo Racin Macedonian cultural society from Koper, Violeta Matijević, host school principal Janja Babič, and a representative of the municipality of Hrpelje - Kozina, deputy mayor Peter Boršič. At the end, the participants of the cultural programme danced and sung together with the audience, and later had

poglavju o omenjenem dogodku, dodajamo novi, ki se nanašata na prispevek slovenskih učencev k dogodku.

Različnost in bogastvo raznolikih kultur nas bogatita, zato so take prireditve zelo dobrodošle. Ponosni smo na naša dejanja, s katerimi pomagamo bogatiti integracijo priseljencev in podirati meje ter predsodke v našem lokalnem in širšem okolju. Naša šola za vrednote, kot so dobri medsebojni odnosi med učenci, učitelji in starši, sožitje med različnimi kulturami, verami in narodi, živi in jih udejanja v svojem življenju in delu. Na to sem bila kot ravnateljica šole zelo ponosna.

Различността и богатството на културите не збогатува и затоа таквите приредби се добре дојдени. Се гордееме со нашите активности со кои помагаме интеграцијата на доселениците да се збогати и истовремено ги рушиме границите на предрасуди во локалната и пошироката околина. Нашето училиште живее и ги спроведува на дело вредностите како што се добрите меѓусебни односи меѓу учениците, учителите и родителите, соживотот помеѓу различните култури, вероисповеди и народи. Тоа како директорка на училиштето ме исполнува со гордост.

dinner and socialized. Along with the photographs from the previous chapter about the event, here are two new ones about the Slovenian students' contribution to the event.

We are enriched by the diversity and abundance of different cultures, which is why these kinds of events are so welcome. We are proud of our actions which help to enrich the immigrants' integration and break the boundaries in our local and wider environment. Our school lives for values such as good interpersonal relations between the students, teachers, and parents, harmony between different cultures, religions, and nationalities and always strives to lead by example in everyday life. I was very proud of this as the principal.

Naše baletke se predstavijo.

Nastop naših učenk na prireditvi.

Vir: Arhiv Janje Babić.

Нашите балерини се претставуваат.

Настап на нашите ученички на приредбата.

Извор: Архива на Јања Бабиќ.

Our ballerinas present themselves.

Our students' performance at the event.

Source: Archive of Janja Babić.

4.2.2 Zekirija Šainoski, učitelj dopolnilnega pouka makedonščine

Svoj pogled na prehojeno pot in delo pri dopolnilnem pouku makedonščine v Sloveniji je na kratko opisal Zekirija Šainoski, ki ta pouk izvaja skoraj dvajset let.

Dopolni pouk makedonskega jezika in kulturne dediščine Republike Makedonije v Sloveniji sem prevzel septembra 1996 od kolega Dragana Tuševa. Na to dolžnost me je imenovalo Ministrstvo za izobraževanje in znanost Republike Makedonije.

Pred mojim prihodom v Slovenijo je pouk potekal v Ljubljani, Kranju in na Jesenicah ter v Mariboru, kjer ga je izvajala kolegica Kristina Delova. Od samega začetka sem pri delu imel veliko podporo Zveze makedonskih kulturnih društev v Sloveniji, makedonskih društev v Sloveniji in veleposlaništva Republike Makedonije v Sloveniji. Bil sem sprejet v vseh makedonskih društvih tako s strani vodstev kot učencev in njihovih staršev, ki so sami vložili velike napore pri organizaciji dopolnilnega pouka z željo, da bi ga obiskovalo čim več otrok. Neprecenljiva je tudi podpora slovenskega Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, ki mi je omogočilo idealne pogoje za sodobno izvedbo pouka v osnovnih šolah. Že novembra leta 1996 je bila v Velenju oblikovana nova skupina učencev, ki je obiskovala pouk makedonskega jezika. Naslednje leto je bila oblikovana še ena skupina učencev v Celju. Kot izvajalec pouka sem bil presrečen in zadovoljen, ker se je makedonski jezik prek dopolnilnega pouka začel poučevati v več krajih v Sloveniji. Ne morem brez pripombe, da sem bil še posebno srečen v šolskem letu 2000/2001, ko se je oblikovala skupina učencev, ki si želijo dopolnilni pouk makedonščine v Novi

4.2.2 Зекирија Шаиноски, учител на дополнителната настава по македонски јазик

Својот поглед на поминатиот пат и работа при изведувањето на дополнителната настава по македонски јазик во Словенија накратко ја опиша Зекирија Шаиноски, кој наставата ја изведува скоро дваесет години.

Дополнителната настава по македонски јазик и културно наследство на Република Македонија ја презедов во септември 1996 година од колегата, господинот Драги Тушев, кога бев назначен на оваа должност од Министерството за образование и наука на Р. Македонија.

Перд моето доаѓање во Република Словенија наставата се изведуваше во: Љубљана, Крањ и Јесенице, додека пак во Марибор ја изведуваше колешката госпоѓа Кристина Делова. Од самиот почеток со работа и организацијата на наставата голема поддршка ми дадоа СОЈУЗОТ на МКД во Р. Словенија, МКД и Амбасадата на Р. Македонија во Словенија. Навистина сите МКД, нашинците, учениците и родителите одлично ме прифатија, вложија големи напори околу самата организација на наставата за поголем број на наши деца да ја следат наставата. Секако непроценлива е и поддршката и на Министерството за Образование, наука и спорт на Р. Словенија, кој ни овозможи идеални услови за изведување на современа настава во основните училишта. Како што минуваа деновите и месеците, веќе во средината на месец ноември 1996 година, во Вељење беше формирана нова група на наши ученици кои започнаа да ја посетуваат наставата по македонски јазик. Во следната учебна година се формира уште една група на наши ученици во Цеље. Јас како наставник навистина бев пресрекен и задоволен што македонскиот јазик преку дополнителната настава почна да се изучува во повеќе краеве во Р. Словенија. Не можам да не

4.2.2 Zekirija Šainoski, teacher of the remedial class in Macedonian

Zekirija Šainoski described his view of the journey and work in the remedial class in Macedonian in Slovenia and described in short his twenty-year teaching term.

I took over the remedial class in Macedonian and the cultural heritage of the Republic of Macedonia in September 1996 from my colleague Dragan Tušev. I was appointed to the position by the Ministry of Education and Science of the Republic of Slovenia.

Prior to my arrival in Slovenia, the class was held in Ljubljana, Kranj, as well as in Jesenice and Maribor, where my colleague Kristina Delova taught the class. Since the very beginning, I had a lot of support from the Macedonian Emigrant Association in Slovenia, the Macedonian societies in Slovenia, and the embassy of the Republic of Macedonia in Slovenia. I was accepted in all the Macedonian societies by the boards, as well as by the students and their parents, who also invested great efforts in organising the remedial class, because they wanted as many children to take it as possible. The support of the Slovenian Ministry of Education, Science, and Sport was also invaluable to me, as it created the ideal conditions to carry out the class in the elementary schools. In November 1996, a new group of students formed in Velenje, who took the Macedonian language class. Next year, another group was formed in Celje. As the teacher, I was happy and pleased that the Macedonian language started being taught in more cities across Slovenia. I must also mention that I was especially pleased in the 2000/2001 school year, when a new student group wanting remedial classes of Macedonian formed in Nova Gorica. The

Gorici. Velika zasluga za slednje gre ustanovitvi makedonskega kulturnega društva »Ohridski biseri« v Novi Gorici.

Največji in nepozabni dogodki v moji karieri so povezani z nastopi učencev na prireditvah z bogatimi kulturnimi programi ob makedonskih nacionalnih in državnih praznikih v organizaciji makedonskih kulturnih društev. Takrat učenci nastopajo pred svojimi starši, pomembnimi gosti in prijatelji iz slovenskega in makedonskega okolja ter predstavniki veleposlaništva Republike Makedonije v Sloveniji. Še vedno se spomnim vedrih in nasmejanih lic staršev, včasih s kako solzo iz ponosa in radosti. Ravno tako imam v spominu vedre in nasmejane obraze učencev ob podelitvi spričeval na koncu šolskega leta. Pri vsakem tekmovanju v znanju, ki tradicionalno poteka v Kranju, sem ponosen na svoje učence, ko kažejo svoje znanje na temo »Koliko poznamo Makedonijo«. Enako nepozabne spomine imam na državna tekmovanja iz makedonskega jezika in literature za učence iz diaspore, ki so potekala v Republiki Makedoniji in na katerih so učenci iz Slovenije osvajali prva in druga mesta.

Menim, da mora dopolnilni pouk makedonščine v Sloveniji postati in ostati steber makedonskega jezika, razpoznavni znak makedonske kulture v Republiki Sloveniji in Evropski uniji. Optimist sem zaradi dejstva, da poleg štirih osnovnih šol v Ljubljani pouk poteka še v Postojni, Kopru, Kranju in v občini Hrpelje - Kozina s težnjo, da se razširi v druge kraje po Sloveniji. Končal bi s citatom makedonskega pesnika Blažeta Koneskega: »Vse dokler imamo jezik, imamo domovino.«

спомнам дека бев бескрајно среќен во учебната 2000/2001 година, кога и во Нова Горица се отвори нова група на македонски деца, кои изразија желба да го изучуваат македонскиот јазик и култура. Сепак, за ова големи заслуги има установувањето на ново формираното друштво МКД „Охридски Бисери“.

Најголемите и незаборавни спомени во моја учителска кариера се настапите на учениците со богати културни програми по повод одбележувањето на македонските национални и државни празници, во соработка со МКД во Р. Словенија, кога настапуваа пред своите родители, истакнати гости и пријатели од словенечкиот и македонскиот живот, како и пред нашите амбасадори во Р. Словенија. Сè уште ми се во сеќавање ведрите и насмеани лица на родителите, а на некои и слозите радосници. Ведрите насмевки и распеани срца на учениците кога на крајот од школската година им беше соопштуван постигнатиот успех од дополнителната настава од страна на претседателите на СОЈУЗОТ на МКД и претставниците од нашата Амбасада во Р. Словенија. На секој квиз натпревар се чувствував среќен и горд кога учениците ги покажуваа своите знаења „Колку ја познаваме Република Македонија“ во Крањ. Незаборавни спомени сепак ќе останат и од државните натпревари по македонски јазик и литература во Р. Македонија кои во натпревување од дијаспората секогаш нашите ученици од Словенија освојуваа први и втори места.

Дополнителната настава треба да биде столб на македонскиот јазик, белег на македонската култура во Р. Словенија и ЕУ. Сепак сум оптимист дека покрај: Љубљана во 4 основни училишта, Крањ, Копер, Хрпелје - Козина и Постojна, во иднина наставата ќе се прошири и во други градови во Словенија. Ќе завршам со зборовите на македонскиот поет Блаже Конески „Се додека го имаме јазикот ќе ја имаме и Татковината.“

largest credit for that goes to the founding of the “Ohrid Pearls” Macedonian Cultural Society in Nova Gorica.

The largest and most unforgettable events in my career are connected to my students performing at events with their rich cultural programmes on Macedonian national holidays and state holidays, organised by the Macedonian cultural societies. It is at those times that the students performed in front of their parents, important guests and friends from the Slovenian and Macedonian environment, and the representatives of the embassy of the Republic of Macedonia in Slovenia. I still recall the cheerful smiling faces of the parents and a few tears of pride and joy. I also remember the cheerful and smiling faces of the students when they got their diplomas at the end of the year. I was proud of my students when they competed in competitions, traditionally held in Kranj; I liked seeing them display their knowledge of Macedonia. I will also never forget the national competitions in the Macedonian language and literature for the children from the diaspora, which were held in the Republic of Macedonia and where the students took first and second places.

I think remedial classes of Macedonian should become and remain an integral part of the Macedonian language in Slovenia, a kind of recognisable symbol of the Macedonian culture in Slovenia and the European Union. I am optimistic, because in addition to four elementary schools in Ljubljana, the classes are also held in Postojna, Koper, Kranj, and the Municipality of Hrpelje - Kozina and are expressing the tendency to spread to other cities in Slovenia. I would like to finish with a quote by Macedonian poet Blaže Koneski: “Until we have our language, we have our motherland.”

4.2.3 Namita Subiotto, vodja Katedre za makedonistiko na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani

Svoj prispevek na temo »Makedonski jezik v slovenskem visokem šolstvu in perspektive za pouk makedonščine v osnovnih šolah« je podala Namita Subiotto, profesorica makedonskega jezika na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Pouk makedonščine je na slovenskih visokih šolah potekal na Pedagoški akademiji v Mariboru (od 1961. do 1994. leta) in na Pedagoški akademiji v Ljubljani (od 1967. do 1981. leta), najdaljšo in najbogatejšo tradicijo pa ima makedonistika na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Lektorat makedonščine je na Filozofski fakulteti začel delovati v akademskem letu 1961/1962 v okviru Katedre za srbohrvaški jezik in književnost. Do leta 1966/1967 je lektorat vodil Blaže Ristovski, nato ga je prevzel Dragi Stefanija. Leta 1984/1985 je lektorat pod njegovim vodstvom končno prerasel v samostojno Katedro za makedonski jezik in književnost, kar pomeni, da so postali predmeti s področja makedonskega jezika in književnosti obvezni del študijskega programa. Leta 1991 je Dragi Stefanija postal redni profesor za makedonski jezik in književnost, katedro pa je vodil do leta 1998. Med letoma 1999 in 2001 je katedro vodila Katerina Veljanovska, od 2002 pa jo vodim jaz. Od leta 2006 se lektorat makedonskega jezika izvaja tudi na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru, in sicer kot izbirni predmet.

Predmeti s področja makedonskega jezika, literature in kulture so bili na Filozofski fakulteti v Ljubljani najprej vključeni v študijski program Hrvaški, srbski, makedonski jezik in književnosti, od leta 2009 pa so pos-

4.2.3 Намита Субиото водител на Катедрата за мakedонистика на Филозофскиот факултет во Љубљана

Својот придонес во монографијата го наслови: „Македонскиот јазик во словенечкото високо образование и перспективите за настава по македонски јазик во основните училишта“

Во Словенија македонскиот јазик, литература и култура се изучуваат на Педагошката академија во Марибор (од 1961 до 1994 година) и на Педагошката академија во Љубљана (од 1967 до 1981 година), но најдолга и најбогата традиција мakedонистиката има на Филозофскиот факултет во Љубљана. Лекторатот по македонски јазик на Филозофскиот факултет во Љубљана се отвора во учебната 1961/62 година во рамките на Катедрата за српскохрватски јазик и книжевност. До учебната 1966/67 година лекторатот го води Блаже Ристовски, а потоа го презема Драги Стефанија. Во 1984/85 година лекторатот по македонски јазик под негово водство конечно прераснува во самостојна Катедра за македонски јазик и книжевност, што значи дека предметите по македонски јазик и книжевност стануваат задолжителен дел од студиската програма. Во 1991 година Драги Стефанија станува редовен професор по македонски јазик и книжевност, а Катедрата ја води до 1998 година. Од 1999 до 2001 година Катедрата ја води Катерина Велјановска, а од 2002 година јас. Од 2006 година лекторатот по македонски јазик се нуди и како изборен предмет на Филозофскиот факултет во Марибор.

Македонскиот јазик, литература и култура на Филозофскиот факултет во Љубљана долго време се изучуваат во рамки на студиската група по хрватски, српски, македонски јазик и книжевности, а од 2009-та година тие се дел од групата Јужнословенски студии (прв и втор циклус), акредитирана според принципите на болоњската реформа. Предметите од областа

4.2.3 Namita Subiotto, head of the Department of Macedonian Studies at the Faculty of Arts, University of Ljubljana

Namita Subiotto, professor of the Macedonian language at the Faculty of Arts, University of Ljubljana, submitted her contribution “The Macedonian Language in Higher Education and Perspectives for Teaching Macedonian in Elementary School”.

The Macedonian language has been taught in the Slovenian higher education system at the Pedagogical Academy in Maribor (from 1961 to 1994) and the Pedagogical Academy in Ljubljana (from 1967 to 1981); however, the Department of Macedonian Studies at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana boasts the longest-standing tradition. The section at the Faculty of Arts was founded during the 1961/1962 academic year as part of the Department for the Serbo-Croatian language and literature. Until 1966/1967, the section was headed by Blaže Ristovski, then it was taken over by Dragi Stefanija. Under his leadership, in 1984/1985, the section finally grew into an independent Department for the Macedonian Studies, which meant that the subjects of the Macedonian language and literature became an obligatory part of the study programme. In 1991, Dragi Stefanija became a full professor for the Macedonian language and literature and he headed the department until 1998. Between the 1999 and 2001, the department was headed by Katerina Veljanovska, and I have been running it since 2002. Since 2006, the Macedonian section has been running at the Faculty of Arts at the University of Maribor as an elective course.

Courses in the Macedonian language, literature and culture at the Faculty of Arts

tali del (prvo- in drugostopenjskega) programa Južnoslovanski študiji, akreditirane po načelih bolonjske reforme. Predmeti s področja makedonistike so obvezni za vse študente, vpisane na ta program, nekateri pa so odprti tudi za druge študente Univerze v Ljubljani ali študente na študijskih izmenjavah. V okviru nekaterih drugih slavističnih programov je na razpolago tudi izbirni lektorat makedonskega jezika. Na program Južnoslovanski študiji se letno vpiše približno 20 študentov, od katerih je okrog 10 % takšnih, ki jim je makedonščina materni jezik, nekateri prihajajo iz bivših jugoslovanskih republik, drugi pa so slovenski državljani, ki jih zanima študij južnoslovanskih jezikov, literatur in kultur, ali pa študenti na študijskih izmenjavah, najpogosteje iz Poljske, Hrvaške in Bolgarije.

Bilateralni sporazum med Univerzo Sv. Cirila in Metoda iz Skopja in Univerzo v Ljubljani omogoča živahno študentsko izmenjavo in gostovanja profesorjev, našim študentom in profesorjem pa zagotavlja tudi štipendije za Seminar makedonskega jezika, literature in kulture na Ohridu, kjer lahko poglobijo svoje znanje in se поблиže seznanijo z makedonsko kulturo, kar zgotovo prispeva k večjemu zanimanju za makedonistiko. V zadnjih desetih letih je na naši fakulteti nastalo okrog 50 diplomskih del (med katerimi na tem mestu izpostavljam delo Makedonski jezik v Sloveniji Vesne Mohorič (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2014; COBISS.SI-ID 55343202), ker se ukvarja prav s temo te publikacije) in dve doktorski disertaciji s področja makedonistike.

V tem obdobju smo izvedli tudi nekaj zanimivih obštudijskih projektov. Leta 2006 smo na Oddelku za slavistiko FF UL objavili publikacijo Sončeva sestra: makedon-

na makedonistikata se zadolжителни за сите студенти што се запишуваат на оваа група, а некои од нив можат да ги изберат и другите студенти од Универзитетот во Љубљана или студенти на студиска размена. Се нуди и лекторат по мakedонски јазик како изборен предмет. Откако започнавме со новата програма, на групата Јужнословенски студии се запишуваат околу 20 студенти годишно, меѓу кои еден или најмногу двајца во генерација се со мakedонско потекло, некои доаѓаат или се по потекло од другите поранешни југословенски републики, а останатите се Словенци кои се заинтересирани за изучување на јужнословенските јазици, литератури и култури, или студенти на студиски размени, најчесто од Полска, Хрватска и Бугарија.

Билатералниот договор помеѓу Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Универзитетот во Љубљана овозможува динамична студиска размена и гостувања на професори, а ни обезбедува и стипендии за Семинарот за мakedонски јазик, литература и култура во убавиот Охрид, каде што нашите студенти и професори го унапредуваат своето знаење и директно се запознаваат со мakedонската култура, што несомнено придонесува за зголемување на интересот за мakedonistikata. Во последните десет години на нашиот факултет се одбранети околу 50 дипломски трудови (меѓу нив го посочувам трудот Makedonski jezik v Sloveniji на Весна Мохорич (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2014; COBISS.SI-ID 55343202) бидејќи се занимава токму со темата на оваа публикација) и две докторски дисертации од овие области.

Во тој период успеавме да реализираме и неколку интересни екстраурикуларни проекти. Во 2006 година на Одделот за slavistika на Филозофскиот факултет во Љубљана ја објавивме публикацијата Sončeva sestra: makedonske ljudske pravljice со 23 мakedонски

in Ljubljana were first included in the study programme Croatian, Serbian, and Macedonian language and literatures and in 2009, they were included in the (under- and postgraduate) South Slavic Studies programme, accredited according to the principles of the Bologna reforms. The courses in Macedonian Studies are obligatory for all students who are enrolled in the programme and some are opened to all other students of the University of Ljubljana or exchange students. Other Slavic study programmes also offer Macedonian as an elective course. About 20 students enrol in the South Slavic Studies programme each year, of which about 10 % have Macedonian as their mother tongue; some come from the former Yugoslav republics, while others are Slovenian students interested in the study of South Slavic languages, literatures, and cultures, or exchange students, most often from Poland, Croatia, and Bulgaria.

The bilateral agreement between the University of Saint Cyril and Methodius in Macedonia and the University of Ljubljana facilitates a lively student exchange and guest lecturers, and guarantees scholarships to our students and professors for the Seminar of the Macedonian Language, Literature, and Culture in Ohrid, where they can deepen their knowledge and get a first-hand insight into the Macedonian culture, which undoubtedly contributes to an increased interest for Macedonian Studies. In the past ten years, about 50 diploma theses have been submitted at the faculty (here, I would like to mention the thesis Macedonian Language in Slovenia by Vesna Mohorič (Faculty of Arts of the University of Ljubljana, 2014; COBISS.SI-ID 55343202), as it deals with the topic of this publication) and two doctoral dissertations in Macedonian Studies.

ske ljudske pravljice s 23 makedonskimi ljudskimi pravljicami, leta 2007 pa izbor V mesečini svet: makedonska fantastična kratka proza z 20 besedili 12 avtorjev. Besedila za obe knjigi so prevedli študenti pod mojim mentorstvom pri seminarjih iz makedonske književnosti. Ta oblika dela je bila intenzivna in je dala dobre rezultate. Pri študentih se je povečalo zanimanje za raziskovanje makedonske literature in kulture, pokazalo pa se je tudi, da so nekateri med njimi nadarjeni prevajalci. Objavljeni publikaciji danes uporabljamo kot študijsko literaturo za študente južne slavistike in druge. Leta 2006 smo uprizorili dramo Жив чоек (Slehernik) makedonskega dramatika Gorana Stefanovskega, leta 2012 pa smo pripravili priredbo makedonske ljudske pravljice Siljan Štrk in uprizorili lutkovno predstavo, s katero smo nastopili tudi na kvizu učencev dopolnilnega pouka makedonščine v Kranju. Leta 2008, ki ga je Vlada Republike Makedonije razglasila za leto makedonskega jezika, smo pripravili posebno predavanje o delu Blažeta Koneskega, na katerem sta gostovala tudi delegacija makedonskega državnega zbora in veleposlanik Republike Makedonije v Sloveniji. Leta 2009 smo raziskovali intermedialne povezave med makedonskimi zgodovinskimi romani in filmi, zato smo v sodelovanju z veleposlaništvom Republike Makedonije v Ljubljani, Kinoteko Makedonije in Slovensko kinoteko organizirali mini filmski festival oziroma odlično obiskane projekcije filmov Solunski atentorji, Preklete seme, Rdeči konj in Velika voda z uvodnimi predavanji in pogovori o istoimenskih romanih. Med letoma 2007 in 2012 smo bili vključeni v tri mednarodne evropske projekte za pripravo učbenikov in testov iz makedonščine kot tujega jezika. Od leta 2005 sodelujemo z Makedonskim kulturnim društvom Sv. Ciril in Metod iz

народни волшебни приказni, а во 2007 година избор на македонски фантастичен расказ, V mesečini svet: makedonska fantastična kratka proza, во кој се публикувани 20 раскази на 12 автори. Текстовите за двете книги ги превода студенти под мое менторство, на семинарите по македонска книжевност. Работата со студентите беше многу активна и даде добри резултати. Кај студентите се зголеми интересот за истражување на македонската литература и култура, а се покажа и дека некои од нив се талентирани преведувачи. Освен тоа, книгите се користат и како лектура за студентите на јужна slavistika, како и за другите студенти. Во 2006 година направивме продукција на драмата „Жив чоек“ од Горан Стефановски на македонски јазик, а во 2012 година подготвивме адаптација на приказната „Силјан Штркот“ со куклена претстава, со која настапивме и на квизот наменет за учениците на дополнителната настава по македонски јазик во Крањ. Во 2008 година, која беше прогласена за година на македонскиот јазик, подготвивме посебно предавање посветено на делото на Блаже Конески, на кое присуствуваше и делегација од македонското Собрание со амбасадорот на РМ во РС. Во 2009-та година ги истражувавме интермедијалните врски меѓу македонските историски романи и филмови, така што во соработка со Амбасадата на Република Македонија во Љубљана, Кинотека на Македонија и Словенечката кинотека организиравме мини филмски фестивал, односно четири одлично посетени проекции на филмовите „Солунските агентатори“, „Црно семе“, „Црвениот коњ“ и „Големата вода“ со воведни предавања и разговори за истоимените романи. Од 2007 до 2012 година бевме вклучени во три меѓународни европски проекти за подготовка на учебници и тестови по македонски јазик како странски. Од 2005-та година во плодна соработка со „МКД св. Кирил и Методиј – Крањ“ редовно ја организираме културната манифестација „Прешерново оро“, на која

During this time, we also carried out some interesting extra-curricular projects. In 2006, the Department of Slovenian Studies FF UL published the publication Sončeva sestra: makedonske ljudske pravljice (The Sun's Sister: Macedonian folk tales) with 23 Macedonian folk tales and in 2007, the collection V mesečini svet: makedonska fantastična kratka proza (The World in the Moonlight: Macedonian short fantasy prose) with 20 texts by 12 authors. The texts for both books were translated by the students under my tutelage at the Macedonian literature seminars. This form of work was very intense and yielded good results. The students expressed an interest in researching Macedonian literature and culture and it also turned out that some of them are talented translators. The publications are still used today as study literature for students of South Slavic languages and others. In 2006, we staged the play Жив чоек (Everyman) by Macedonian playwright Goran Stefanovski. In 2012, we put on an adaptation of the Macedonian folk tale Siljan Štrk and staged a puppet show which we also performed at the quiz for the students of the remedial class in Macedonian in Kranj. In 2008, which was declared as the year of the Macedonian language by the government of the Republic of Macedonia, we prepared a special lecture on the works of Blaže Koneski, which also hosted the delegation of the Macedonian parliament and the ambassador to the Republic of Macedonia in Slovenia. In 2009, we researched the intermedial connections between Macedonian historic novels and movies, so we collaborated with the embassy of the Republic of Macedonia in Ljubljana, the Macedonian film collection, and the Slovenian film collection to organise a mini film festival and the well-attended projections of the films Solunski aten-

Kranja pri organizaciji kulturne prireditve Prešernovo oro, na kateri nastopajo predvsem mladi avtorji in znanstveniki iz Makedonije in študenti. Pomembno je, da pri takšnih projektih sodelujemo različne izobraževalne, kulturne in druge institucije iz Slovenije in Makedonije s podobnim ciljem: promocija in kreativna izmenjava naših kultur.

K večjemu zanimanju za študij makedonskega jezika, literature in kulture v Sloveniji bi lahko prispevalo tudi dejstvo, da je bil leta 2008 akreditiran učni načrt za makedonščino kot izbirni jezik v zadnjem triletju osnovnih šol (Subiotto, Namita; Arizankovska, Lidija; Dolžan, Sonja). Učni načrt, Izbirni predmet: program osnovnošolskega izobraževanja, Makedonščina. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_izbirni/Makedonscina.pdf). To pomeni, da ima makedonščina tudi status izbirnega predmeta, ki ga šole lahko razpišejo za zainteresirane učence. Predmet se lahko izvaja tri leta po 2 uri tedensko, skupaj 204 ure, učenci pa ga lahko izberejo tudi samo eno leto oziroma vsako leto posebej. Pri pripravi učnega načrta smo upoštevali, da sta makedonščina in slovenščina sorodna (južnoslovenska) jezika in da je makedonščina eden od jezikov bivše skupne države Jugoslavije. Zaradi te bližine bi bilo učenje makedonščine lahko zanimivo tudi za druge učence slovenskih osnovnih šol, ne le za tiste, ki jim je makedonščina materni jezik. Učni načrt vključuje tudi komunikacijsko-kontrastivni pristop, saj je posebna pozornost posvečena razlikam med makedonščino in slovenščino, kar pomeni, da lahko z učenjem makedonščine hkrati izboljšajo tudi znanje slovenščine.

учествуваат пред сè mladi avtorji in научnici od Makedonija in študenti. Značajno e дека при вакви проекти се остварува соработка меѓу различни образовни, културни и други институции од Словенија и Мakedonija со слична цел: промоција и креативна размена на наште култури.

Кон зголемен интерес за изучување на мakedонскиот јазик, литература и култура во Словенија би можел да придонесе и фактот дека во 2008 година e акредитиран наставен план за мakedонски јазик како избран предмет во последните три одделенија од основните училишта (Subiotto, Namita; Arizankovska, Lidija; Dolžan, Sonja). Učni načrt, Izbirni predmet: program osnovnošolskega izobraževanja, Makedonščina. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_izbirni/Makedonscina.pdf). Тоа значи дека мakedонскиот јазик има и статус на избран предмет и училиштата можат да го отворат за заинтересираните ученици. Планирано e да се изучува три години по 2 часа неделно, вкупно 204 часа, а можно e да се изучува и само една година, односно секоја година посебно. При подготовката на наставниот план имавме предвид дека мakedонскиот и словенечкиот јазик се сродни (јужнословенски) јазици и дека мakedонскиот јазик e и еден од јазиците на поранешната заедничка држава. Поради оваа блискост изучувањето на мakedонскиот јазик може да биде интересно не само за учениците на кои мakedонскиот им e мајчин јазик, туку и за останатите. Наставниот план e конципиран и според комуникациско-контрастивен пристап, така што посебно внимание им e посветено на разликите меѓу мakedонскиот и словенечкиот јазик, што значи дека со изучувањето на мakedонскиот јазик учениците можат да го унапредат и знаењето на словенечкиот јазик.

tatorji (The Salonika Terrorists), Preklete seme (Black Seed), Rdeči konj (Red Horse) and Velika voda (The Great Water) with introductory lectures and discussions about the novels of the same name. Between 2007 and 2012, we were included in three international European projects for the preparation of textbooks and tests for Macedonian as a second language. Since 2005, we have been collaborating with the Saint Cyril and Methodius Macedonian Cultural society from Kranj to organise the Prešerenovo oro cultural event, which features predominantly young authors and scientists from Macedonia and students. It is important for different educational, cultural, and other institutions from Slovenia and Macedonia to collaborate on such projects with a common goal: to promote creative exchange of our cultures.

Another fact that could contribute to an increased interest in studying the Macedonian language, literature, and culture in Slovenia is that the curriculum was accredited in 2008 with Macedonian as the elective language in the last three years in elementary schools (Subiotto, Namita; Arizankovska, Lidija; Dolžan, Sonja). Curriculum, Elective subject: Elementary school education programme, Macedonian. Ljubljana: Ministry of Education and Sport: National Education Institute RS, 2008: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_izbirni/Makedonscina.pdf). This means that Macedonian also has the status of an elective subject, which means schools can organise it for interested students. The class can run for three years 2 hours at a time, 204 hours in total and the students can choose it for only one year or each year individually. When we were preparing the school curriculum, we took into account that Macedonian

Verjamem, da bo tudi ta publikacija pokazala, kako pomembno je negovati dobro tradicijo pouka makedonščine v slovenskih osnovnih šolah v obliki dopolnilnega pouka, in upam, da bo v prihodnosti omogočeno, da bo ta predmet postal dostopen čim več zainteresiranim učencem tudi v obliki izbirnega predmeta.

Верувам дека и оваа публикација ќе покаже колку е важно да се негува убавата традиција на изучувањето на македонскиот јазик во словенечките основни училишта во форма на дополнителна настава и се надевам дека во иднина ќе се обезбедат услови овој предмет да им биде достапен на што повеќе заинтересирани ученици и во форма на изборен предмет.

and Slovenian are related (South Slavic) languages and that Macedonian is one of the languages of the former common country of Yugoslavia. This proximity could make learning Macedonian interesting for other students in Slovenian schools, not only for those with Macedonian as their first language. The curriculum also includes a communicatively contrastive approach, as special emphasis is placed on the differences between Macedonian and Slovenian, which means that by learning Macedonian, the students can also improve their knowledge of Slovenian.

I believe this publication will demonstrate how important it is to nurture a good tradition of teaching Macedonian in Slovenian elementary schools with remedial classes and I hope this will enable the class to become accessible to even more interested students as an electoral subject.

5 Dokumenti – priloge

V tem poglavju bomo skušali podati večino pomembnih podatkov, ki jih monografija potrebuje z vidika dokumentiranja dogodkov, in sicer:

- meddržavni sporazum o sodelovanju v izobraževanju, kulturi in znanosti med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Makedonije;
- predstavili bomo primer potrjenega učnega programa za eno šolsko leto;
- primer vprašanj na kvizu znanja ob koncu šolskega leta.

Zaradi preglednosti in prihranka prostora bomo samo statistično obdelane podatke o obiskovalcih pouka in krajih izvajanja pouka podali v pisni obliki. Drugi podatki skupaj z dodatnim slikovnim in videogradivom bodo na voljo samo v elektronski obliki.

5.1 Statistični prikaz dopolnilnega pouka makedonščine v Sloveniji

Žal nam ni uspelo priti do zanesljivih podatkov o številu obiskovalcev dopolnilnega pouka v letih 1993–2000, zato je večina osnovne statistične obravnave gradiva na podlagi preverjenih podatkov iz tega stoletja. V preglednici 1 so podani kraji izvajanja pouka po letih in število obiskovalcev pouka od leta 2001/2002 do danes.

5 Документи – прилози

Во поглавјето ќе се обидеме да прикажеме што повеќе важни податоци кои монографијата треба да ги содржи од гледна точка на документирање на настаните и тоа:

- Меѓудржавна спогодба за соработка во образованието културата и науката меѓу владата на Република Словенија и владата на Република Македонија;
- Пример на скратена верзија од потврдената наставна програма за една година и
- Пример на прашања на квизот на знаење на крајот на учебната година.

Zaradi preglednost i zashcheta na prostora samo statisticheski obrabotenenite podatoci za posetitelite na nastavata i gradovite za izveduvanje na nastavata ke bidat dadeni vo pechatena forma. Drugite podatoci, zaedno so odbrani slikovni i video materijali ke bidat na raspolaganje samo vo elektronската verzija.

5.1 Статистичен приказ на дополнителната настава по македонски јазик во Словенија

За жал не ни успеа да дојдеме до сигурни податоци за бројот на посетители на дополнителната настава во текот на 1993–2000 година, затоа главнината на статистичката обработка се темели на проверени податоци по 2000 година. Во Табелата 1 се дадени градовите каде што наставата се изведувала по учебни години и број на посетителите на наставата од 2001/2002 година до денес.

5 Documents – appendices

This chapter aims to give the majority of the important information that the publication requires for documenting the events, such as:

- The intergovernmental agreement on collaboration in education, culture, and science between the government of the Republic of Slovenia and the government of the Republic of Macedonia;
- We will give an example of the confirmed curriculum for a school year,
- An example of the questions at the end-of-the-year quiz.

In order to save space and, the statistically analysed data on the class participants and cities where the classes are held will only be stated in the written form. Other data and the added video footage will only be available in digital form.

5.1 Statistical depiction of the remedial class in Macedonian in Slovenia

Unfortunately, we were unable to acquire reliable data on the number of participants of the remedial class from the last century, so most of the data for the statistical analysis is from this century. Table 1 shows the places where the classes were held according to year and number of participants from 2001/2002 up until today.

Preglednica 1: Kraji izvajanja pouka in število obiskovalcev pouka po letih

Табела 1: Градови каде што наставата се изведувала и број на посетители по години

Table 1: Places where the classes were held and the number of participants according to year

Šolsko leto Уч. година School year	Kraji izvedbe Cities where the classes were held	Град на изведување	Število učencev Број на ученици Number of students
1993/94	Ljubljana, Kranj	Љубљана, Крањ	
1994/95	Ljubljana, Kranj, Maribor	Љубљана, Крањ, Марибор	
1995/96	Ljubljana, Kranj, Jesenice, Maribor, Velenje	Љубљана, Крањ, Јесенице, Марибор, Велење	
1996/97	Ljubljana, Kranj, Jesenice, Maribor, Velenje	Љубљана, Крањ, Јесенице, Марибор, Велење	
1997/98	Ljubljana, Kranj, Jesenice, Celje	Љубљана, Крањ, Јесенице, Џеље	
1998/99	Ljubljana, Kranj, Jesenice	Љубљана, Крањ, Јесенице	
1999/00	Ljubljana, Kranj, Jesenice	Љубљана, Крањ, Јесенице	
2000/01	Ljubljana, Kranj, Jesenice	Љубљана, Крањ, Јесенице	
2001/02	Ljubljana, Kranj, Jesenice, Nova Gorica	Љубљана, Крањ, Јесенице, Нова Горица	34
2002/03	Ljubljana, Kranj, Jesenice, Nova Gorica	Љубљана, Крањ, Јесенице, Нова Горица	33
2003/04	Ljubljana, Kranj, Jesenice, Nova Gorica	Љубљана, Крањ, Јесенице, Нова Горица	49
2004/05	Ljubljana, Kranj, Nova Gorica	Љубљана, Крањ, Нова Горица	26
2005/06	Ljubljana, Kranj, Nova Gorica	Љубљана, Крањ, Нова Горица	49
2006/07	Ljubljana, Kranj, Nova Gorica	Љубљана, Крањ, Нова Горица	24
2007/08	Ljubljana, Kranj, Nova Gorica	Љубљана, Крањ, Нова Горица	35
2008/09	Ljubljana, Kranj, Hrčelje, Nova Gorica	Љубљана, Крањ, Хрпелје, Нова Горица	34
2009/10	Ljubljana, Kranj, Hrčelje, Nova Gorica	Љубљана, Крањ, Хрпелје, Нова Горица	31
2010/11	Ljubljana, Postojna, Hrčelje	Љубљана, Постојна, Хрпелје	16
2011/12	Ljubljana, Postojna, Hrčelje	Љубљана, Постојна, Хрпелје	31
2012/13	Ljubljana, Postojna, Hrčelje, Kranj	Љубљана, Постојна, Хрпелје, Крањ	61
2013/14	Ljubljana, Postojna, Hrčelje, Kranj, Koper	Љубљана, Постојна, Хрпелје, Крањ, Копар	64
2014/15	Ljubljana, Postojna, Hrčelje, Kranj, Koper	Љубљана, Постојна, Хрпелје, Крањ, Копар	53
Скупјак Вкупно Total			540

Iz preglednice 1 je razvidno, da se je pouk izvajal najmanj v dveh in največ v petih krajih v Sloveniji. Najmanjše število obiskovalcev pouka je bilo v šolskem letu 2010/2011 (16) in največje v šolskem letu 2013/2014 (64). Letno je v povprečju pouk obiskovalo 38 obiskovalcev in je pouk potekal povprečno v 3,7 krajih. Iz prikazane preglednice in iz nje izdelanega diagrama je razvidno, da število učencev sledi številu krajev izvajanja pouka. Posamezni vzponi

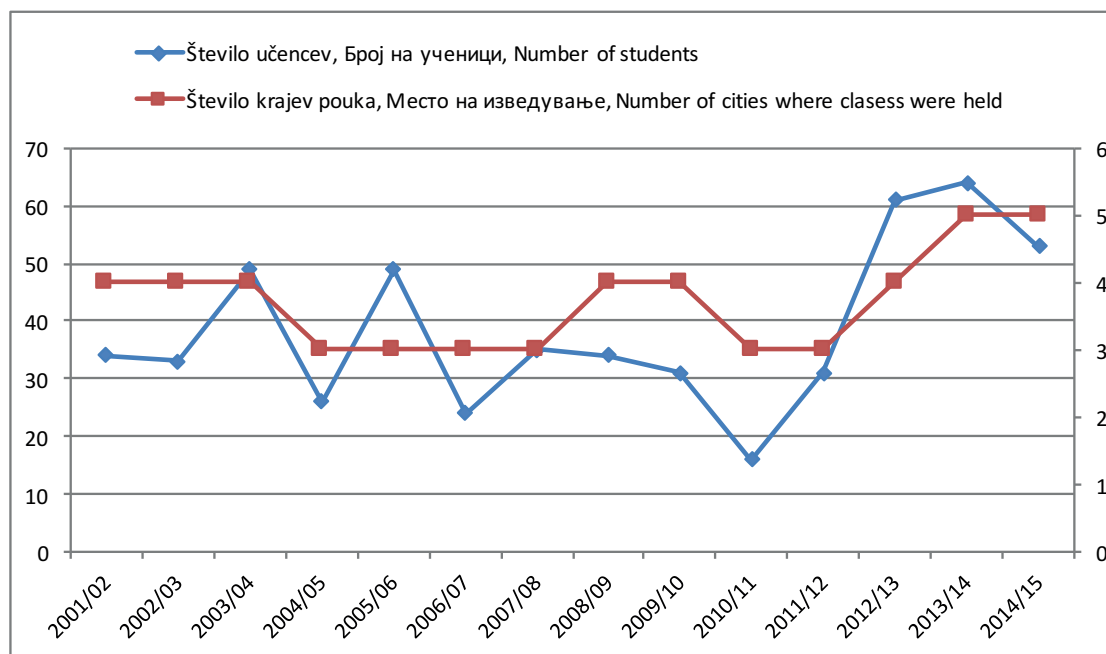
Од Табелата 1 се гледа дека наставата се изведувала најмалку во два и најмногу во пет градови во Словенија. Најмал број на посетители бил во училишната година 2010/2011 (16), а најголем во училишната година 2013/2014 (64). Годишно во просек 38 ученици ја посетувале наставата, а наставата се изведувала просечно во 3,7 града. Од прикажаниот дијаграм и табелата се гледа дека бројот на учениците го следи бројот на градови каде што наставата се изведува. Поединечни зголемувања и на-

Table 1 shows that the class was being held in two to five cities across Slovenia. The number of students taking the class was smallest in the 2010/2011 school year (16) and biggest in the 2013/2014 school year (64). On average, 38 children took the class each year and the class was being held in 3.7 cities. The depicted table and the corresponding chart illustrate that the number of students follows the numbers of places where the class is held. The individual

in padci kažejo na prihod in odhod generacij, ki se vključujejo v pouk. Na splošno je od šolskega leta 2001/2002 pouk obiskovalo 540 učencev. Če predvidevamo, da je v povprečju vsak obiskovalec pouk obiskoval 4 leta, to pomeni, da je zadnjih 15 letih dopolnilni pouk makedonščine obiskovalo več kot 135 obiskovalcev ali v celotnem obdobju več kot 200.

малувања зборуваат за доаѓање и излегување на поединечни генерации кои се вклучуваат во наставата. Општо земено, од 2001/2002 година наставата ја посетувале 540 ученици. Ако предвидуваме дека секој од нив ја посетувал наставата во просек 4 години, тоа би значelo дека низ дополнителната настава по македонски јазик минале повеќе од 135 поединци. Ако за посетата пред 2000 година проценуваме дека посетителите (посебно во првите години) не ја посетувале наставата толку долго, оценуваме дека во целиот период низ дополнителната настава по Македонски јазик во Словенија минале околу 200 посетители.

rises and falls indicate the coming and going generations that are being included in the class. Since the 2001/2002 school year, 540 students have taken the class. If we assume that each student took the class for four years on average, that means that the class has been attended by more than 135 students in the past 15 years or even more than 200 in the entire area.

Graf 1: Število učencev in krajev izvajanja pouka

Графикон 1: Број на ученици, место на изведување

Chart 1: The number of students and number of cities where the classes were held

Med urejanjem monografije se je večkrat postavilo vprašanje: Koliko Makedoncev se je deklariralo za državljane Republike Slovenije? Ker nismo imeli pravega odgovora, smo posegli po uradnih podatkih, predstavljenih v publikaciji »VERSKA, JEZIKOVNA IN NARODNA SESTAVA PREBIVALSTVA SLOVENIJE Popisi 1921–2002«, ki jo je izdal Statistični urad Republike Slovenije in je dostopna na spletnu pod naslovom: <http://www.stat.si/popis2002/si/default.htm>. Podatki so predstavljeni v preglednici 2 in se nanašajo na obdobje od leta 1948 do 2002.

V preglednici 3 so podani podatki o starostni strukturi deklariranih Makedoncev pri popisu leta 2002.

Preglednica 2: Makedonci v Sloveniji – popisi od 1948 do 2002

Leto popisa Година на пописот Year of census	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
Število oseb Број на лица Number of people	366	640	1009	1572	3227	4371	3972
% v prebivalstvu RS % на жителите РС % of RS inhabitants	0,03	0,04	0,06	0,09	0,18	0,23	0,20

При ureduvaњето na monografijata poveќepati se postavi prašanje: Kolku Makedonci se deklariraat kako drжавјани na Република Словенија. Во отсуство на точен извор на информации, ги земавме во употреба службените податоци претставени во публикацијата „VERSKA, JEZIKOVNA IN NARODNA SESTAVA PREBIVALSTVA SLOVENIJE Popisi 1921–2002“ во издание на Заводот за статистика на Република Словенија и е достапна на интернет на адресата: <http://www.stat.si/popis2002/si/default.htm>. Податоците се претставени во Табела 2 и се однесуваат на периодот од 1948 до 2002 година.

Во Табела 3 се претставени податоци за старосната структура на декларираниите Мakedонци од 2002 година.

Табела 2: Makedonci во Словенија – пописи од 1948 до 2002

During the making of this publication, the question arose: how many Macedonians are declared as citizens of the Republic of Slovenia? Since we did not know the correct answer, we studied the official data in the publication “RELIGIOUS, LINGUISTIC, AND DEMOGRAPHIC STRUCTURE OF THE POPULATION OF SLOVENIA Censuses 1921–2002”, published by the Statistical Office of the Republic of Slovenia, accessible online at: <http://www.stat.si/popis2002/si/default.htm>. The data is gathered in Table 2 and relates to the period from 1948 to 2002.

Table 3 gives information on the age structure of the registered Macedonians in the 2002 census.

Table 2: Macedonians in Slovenia – censuses from 1948 to 2002

Preglednica 3: Starostna struktura deklariranih Makedoncev v Republiki Sloveniji ob popisu leta 2002

Табела 3: Старостна структура на декларираните Македонци во Република Словенија при пописот на населението од 2002 година

Table 3: Age structure of the declared Macedonians in the Republic of Slovenia in the 2002 census

Starostna skupina Старостна група Age group	Število oseb Број на лица Number of people	Odstotek oseb Процент на лица Percentage of people
0–4 leta год. years	84	2,114804
5–9 let год. years	81	2,039275
10–14 let год. years	171	4,305136
15–19 let год. years	250	6,294058
20–24 let год. years	338	8,509567
0–4 leta год. years	84	2,114804
5–9 let год. years	81	2,039275
10–14 let год. years	171	4,305136
15–19 let год. years	250	6,294058
20–24 let год. years	338	8,509567
25–29 let год. years	347	8,736153
30–34 let год. years	340	8,559919
35–39 let год. years	373	9,390735
40–44 let год. years	497	12,51259
45–49 let год. years	545	13,72105
50–54 let год. years	368	9,264854
55–59 let год. years	196	4,934542
60–64 let год. years	158	3,977845
65–69 let год. years	114	2,870091
70–74 let год. years	60	1,510574
75–79 let год. years	38	0,956697
80–84 let год. years	neznano непознато unknown	neznano непознато unknown
85+	neznano непознато unknown	neznano непознато unknown
Skupaj Вкупно Total	3972	99,70

Statistični pregled strukture prebivalstva Slovenije makedonskega porekla iz leta 2002 je bil podan zato, da približno ocenimo, kolikšen del šoloobveznih (osnovnošolskih) otrok je bil zajet v dopolnilnem pouku makedonščine. Če vzamemo, da je praktično aktivna populacija, ki je obiskovala dopolnilni pouk makedonščine, pri popisu leta 2002 sodila v kategoriji 0–4 in 5–9 let, je njihovo število znašalo 165 otrok. Primerjava teh s statističnimi podatki o obiskovalcih dopolnilnega pouka po letu 2000 kaže, da je bil zagotovo zajet velik del, več kot 50 %, populacije, ki naj bi obiskovala pouk.

Статистичкиот преглед на структурата на населението на Словенија од македонско потекло од 2002 година е претставен за да може približno da se оцени kolikav del na училиšno-obvrzani deca e zaфатен во дополнителната настава по македонски јазик. Ако се претпостави дека активната популација која ја посетувала дополнителната настава по македонски јазик во Словенија при пописот на населението од 2002 година спаѓала во категориите 0–4 и 5–9 години, нивниот вкупен број би изнесувал 165 деца. Споредбата со статистичките податоци за посетителите на дополнителната настава по македонски јазик по 2000 година со сигурност покажува дека бил зафатен голем број, повеќе од 50 % од популацијата, која би ја посетувала наставата.

The statistical overview of the structure of the inhabitants with a Macedonian heritage from 2002 is given here so that we may estimate what percentage of the school-aged children was included in the remedial class in Macedonian. If we suppose that the practically active population that took remedial classes of Macedonian was in the categories 0–4 and 5–9 years in the 2002 census, their number amounted to 165 children. A comparison of this data with the data on the participants of the class demonstrates that a considerable share of that population, significantly more than 50 % of the children were included in the class.

6 Sklepne misli

Zagotovo bi si želeli primerjave, ki jo je naredil prof. Dragi Stefanija v svojem uvodnem predavanju o številu 3500 učencev Ohridske književne šole iz 9. stoletja, ki so ponesli cirilico, pismenost, književnost in kulturo skoraj povsod po slovanskem svetu. Seveda pa so tovrstne primerjave nesmiselne, saj gre za ogromno časovno in siceršnjo razliko. Vseeno pa smo Makedonci v Sloveniji dokazali, da tudi v sodobnem času znamo poskrbeti za našo kulturno dediščino in svoj jezik. Ob pomoči institucij matične države Republike Makedonije in institucij Republike Slovenije smo uspeli organizirati dopolnilni pouk makedonščine, v katerem smo zajeli velik del šoloobveznih otrok makedonskega porekla. Slednje predstavlja primer dobrega sodelovanja makedonskih kulturnih društev in njihovega povezovanja z ustreznimi institucijami obeh držav, ki traja več kot dvajset let. Prav omejeno sodelovanje pa želi podpreti tudi pričujoča monografija.

6 Заклучни мисли

Сигурно bi go posakuвале споредуvaњето на проф. Драги Стефанија во своето воведно предавање за 3500-те ученици на Охридската книжевна школа од 9. век, кои ја ширеле кирилицата, писменоста, книжевноста и културата скоро секаде по словенскиот свет. Секако, таквите споредувања се бесмислени заради огромните временски и други разлики. Сеедно, Мakedонците во Словенија докажавме, дека и во сегашните времиња знаеме да се погрижиме за својот јазик и културно наследство. Со помош на институциите од матичната држава, Република Мakedонија, и институциите на Република Словенија успеавме да организираме дополнителна настава по мakedонски јазик во која зафативме голем дел на училишно обврзани деца од мakedонско потекло. Ова претставува пример на добра соработка на мakedонските културни друштва и нивно-то поврзување со соодветните институции од двете држави кое трае веќе дваесет години. Токму таа соработка ја потврдува и приложената монографија.

6 Conclusion

We certainly wish we had the comparison that prof. Dragi Stefanija revealed in his lecture about the 3500 students of the Ohrid Literary School in the 9th century, who spread the Cyrillic alphabet, literacy, literature, and culture practically across the entire Slavic territories. Of course, such comparisons are pointless because of the enormous time and other differences. Still, Macedonians in Slovenia have proven that we can nurture our cultural heritage and our language even in modern times. With the help of institutions from our mother country of the Republic of Macedonia and the institutions of the Republic of Slovenia, we were able to organise remedial classes of Macedonian, attended by a large share of school-aged Macedonian children. This is an example of good cooperation between the Macedonian cultural societies and corresponding institutions of both countries, which has been lasting for over 20 years. It is precisely this cooperation that this publication has attempted to highlight.

